

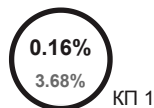
Звіт подібності

Метадані

Назва організації		підрозділ		
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas		Каф. АІД		
Заголовок				
2025_Кучма К.С._АІД_АММ-24-1				
Автор		Науковий керівник / Експерт		
Кучма Катерина Степанівна		к. арх., доцент кафедри АІД Губанов О.В.		
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
17040	127437	12/12/2025	12/12/2025	332842846

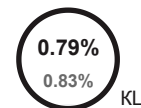
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

17040

Кількість слів

127437

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		22
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		16
Парафрази (SmartMarks)		35

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://nung.edu.ua/department/kafedra-arkhitekturi-ta-mistobuduvannya/07-naukova-diyalnist	54 0.32 %
2	https://nung.edu.ua/department/kafedra-arkhitekturi-ta-mistobuduvannya/07-naukova-diyalnist	51 0.30 %
3	Is participatief ook inclusief? Een verkenning van het belang van participatieprocessen voor de realisatie van inclusieve groene ruimtes in Vlaanderen 8/30/2024 Universiteit Gent (Plato)	30 0.18 %

4	http://fgraphiks.narod.ru/kvadraticnaya.html	29 0.17 %
5	https://nung.edu.ua/department/kafedra-arkhitekturi-ta-mistobuduvannya/07-naukova-diyalnist	28 0.16 %
6	https://nung.edu.ua/department/kafedra-arkhitekturi-ta-mistobuduvannya/07-naukova-diyalnist	23 0.13 %
7	http://fgraphiks.narod.ru/kvadraticnaya.html	17 0.10 %
8	https://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bio/article/download/12830/11838	15 0.09 %
9	281_Коваль В.В_наук кер Бондарчук Н.В.,1) 12/25/2024 Dnipro State Agrarian and Economic University (Відділ внутрішнього аудиту і контролю якості освітньої діяльності)	15 0.09 %
10	https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/download/6388/6309/14983	15 0.09 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з програми обміну базами даних (0.52 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Is participatief ook inclusief? Een verkenning van het belang van participatieprocessen voor de realisatie van inclusieve groene ruimtes in Vlaanderen 8/30/2024 Universiteit Gent (Plato)	30 (1) 0.18 %
2	281_Коваль В.В_наук кер Бондарчук Н.В.,1) 12/25/2024 Dnipro State Agrarian and Economic University (Відділ внутрішнього аудиту і контролю якості освітньої діяльності)	15 (1) 0.09 %
3	Савченко 6/26/2024 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	13 (2) 0.08 %
4	Крикун А.К._керівник Якуба М.С. 12/23/2024 Dnipro State Agrarian and Economic University (Відділ внутрішнього аудиту і контролю якості освітньої діяльності)	12 (1) 0.07 %
5	Dm_2025_106_191_036 5/21/2025 O.M.Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (O.M.Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv)	11 (1) 0.06 %
6	Соціокультурні трансформації сучасного міста в контексті диджиталізації 3/31/2025 National Technical University of Ukraine Igor Sikorskyi Kyiv Politech Institute (ФСП, К-ра соціології)	8 (1) 0.05 %

з Інтернету (3.16 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
7	https://nung.edu.ua/department/kafedra-arkhitekturi-ta-mistobuduvannya/07-naukova-diyalnist	156 (4) 0.92 %
8	http://fgraphiks.narod.ru/kvadraticnaya.html	46 (2) 0.27 %
9	https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3411359347417024425/optype=6	31 (3) 0.18 %
10	https://slidetodoc.com/1-https-www-7-ya-ruarticlekarmannyedengi-2-https/	30 (5) 0.18 %

11	https://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bio/article/download/12830/11838	25 (2) 0.15 %
12	https://revolution.allbest.ru/culture/01071941_1.html	25 (3) 0.15 %
13	http://archinform.knuba.edu.ua/article/view/263606	22 (2) 0.13 %
14	http://present5.com/mass-media-work-done-by-igor-ponomaryov/	22 (3) 0.13 %
15	https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissertation/10294/vidgukoponentaosychenko.pdf	20 (2) 0.12 %
16	http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/files/2023/20230308-2.pdf	20 (3) 0.12 %
17	http://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/01/2018/201850.pdf	18 (3) 0.11 %
18	https://stmkvb.vntu.edu.ua/index.php/stmkvb/article/view/814	17 (2) 0.10 %
19	https://www.wicc.net.ua/media/DBN_B.1.2-9-2021.pdf	17 (2) 0.10 %
20	https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/download/6388/6309/14983	15 (1) 0.09 %
21	https://warm.if.ua/uploads/article_document/file_uk/1/APzrzaY7ByexloL1Te3GQfJufNhgmsDv-YS7N0TSwCvd0FcauvOawT1S4wAfMYBVW-ONZY99c33Wud3YmWG7JwhpwfxLm2b0bJFsCe_g7RIKje6c3-OubWtm2PsZVdsPsbB1fCRivAnrPMSvx95FVmtLiW4kvG3aVzFF6CBwVK9T8rGagFpupTD1hs6z0_seqjlrBgY8wID1g89xF9_KuhYnaiMG0fN1bTY8rEgTeSiVpd.pdf	14 (1) 0.08 %
22	https://mfknukim.mk.ua/images/konferentsii/kultura_2017_2.pdf	13 (2) 0.08 %
23	https://videouroki.net/razrabotki/virtual-naia-ekskursiia-alice-in-wonderland.html	12 (2) 0.07 %
24	https://present5.com/moya-semya-v-gody-velikoj-otechestvennoj-vojny-podgotovila/	11 (2) 0.06 %
25	http://chtyvo.org.ua/authors/Levytska_Olha/Suspilno-heohrafichne_doslidzhennia_transformatsii_planuvalnoi_struktury_mista_Ivano-Frankivska.pdf	11 (1) 0.06 %
26	http://archinform.knuba.edu.ua/article/view/330428	8 (1) 0.05 %
27	https://medlec.org/lek3-2752.html	5 (1) 0.03 %

Список прийнятих фрагментів

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
https://mfknukim.mk.ua/images/konferentsii/kultu...		13 (0.08%)
1	міста Івано-Франківська» [Електронний ресурс]. - Режим доступу	7 (0.04%)
2	2)Офіційний сайт міста Івано-Франківська	6 (0.04%)
https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/d...		15 (0.09%)
1	Безлюбоченко О. С., Завальний О. В. Урбаністика: навч. посібник для студентів н...	15 (0.09%)
http://archinform.knuba.edu.ua/article/view/330428		8 (0.05%)
1	ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. - 274 с	8 (0.05%)
https://warm.if.ua/uploads/article_document/file...		14 (0.08%)
1	Планування і проектування публічних просторів в Івано-франківську:Аналіз підхо...	14 (0.08%)
https://present5.com/moya-semya-v-gody-velikoj-o...		11 (0.06%)
1	D0%9F%D	5 (0.03%)

2	D0%9D%D0	6 (0.04%)
http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/files/2023/2...		20 (0.12%)
1	D0%9B%D0	6 (0.04%)
2	D0% 9 f 20%D0% 9F%D	8 (0.05%)
3	Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова	6 (0.04%)
http://fgraphiks.narod.ru/kvadratichnaya.html		46 (0.27%)
1	0%A0%D0% a 0 D0%A0%A0%D0%,a,0,D0%AD0%AD0% 0 D0%D0%AA%D0	29 (0.17%)
2	D0%A0%D0% 0 D0% a 0 D0% a 0 D0	17 (0.10%)
https://stmkvb.vntu.edu.ua/index.php/stmkvb/arti...		17 (0.10%)
1	D0% ae 2% c 20 D0%9A%D 1 83 d 0%	9 (0.05%)
2	Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України	8 (0.05%)
Крикун А.К._керівник Якуба М.С.		12 (0.07%)
1	Архітектурно- ландшафтна організація парків, як міських громадських просторів(...	12 (0.07%)
https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissert...		20 (0.12%)
1	Н. С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст Укр...	10 (0.06%)
2	Н. С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст Укр...	10 (0.06%)
https://slidetodoc.com/1-https-www-7-ya-ruarticl...		30 (0.18%)
1	D0%BE%D0%BD%D	7 (0.04%)
2	1%87%D0%B	5 (0.03%)
3	0%D1%80%D0	6 (0.04%)
4	D0%A0.%D0	6 (0.04%)
5	D0%94%D0%B	6 (0.04%)
https://videouroki.net/razrobotki/virtual-naia-e...		12 (0.07%)
1	8%D1%81%D0%B	7 (0.04%)
2	D1%82%D1	5 (0.03%)
http://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/01/20...		18 (0.11%)
1	D1%82%D0%B	6 (0.04%)
2	0% b 8 D1%86%D1	6 (0.04%)
3	К.: КНУБА, 2015. - С. 260-267	6 (0.04%)
https://medlec.org/lek3-2752.html		5 (0.03%)
1	96%D1%8F	5 (0.03%)
Соціокультурні трансформації сучасного міста в к...		8 (0.05%)
1	Колоша М. С. 2023 Інтегрований метод формування міського простору:	8 (0.05%)

http://present5.com/mass-media-work-done-by-igor...		22 (0.13%)
1	D0%B5%D	5 (0.03%)
2	1%81%D1%82	5 (0.03%)
3	20%D1%81%D1%82%D0%B0%D	12 (0.07%)
https://nung.edu.ua/department/kafedra-arkhitekt...		156 (0.92%)
1	Лукомська З. В. Новий погляд на історико-урбаністичний портрет міста Івано-Фра...	51 (0.30%)
2	14.4. - Львів, 2004. - С. 27-34.Лукомська З. В. Історико-архітектурний розвито...	54 (0.32%)
3	Лукомська З. В. Оборонна система міста Івано-Франківська. Існуючий стан / З. В...	23 (0.13%)
4	Лукомська З. В. з в лукомська Стратегія регенерації середовища історичного міс...	28 (0.16%)
281_Коваль В.В_наук кер Бондарчук Н.В,1)		15 (0.09%)
1	Participation Handbook of Urban Planning for Ukraine. - Ro3kvit Urban Coalitio...	15 (0.09%)
https://revolution.allbest.ru/culture/01071941_1...		25 (0.15%)
1	Федунків, З. Галицький релігійний центр: проблеми і фактиІвано-Франківськ: Нов...	12 (0.07%)
2	Федунків, З. Станиславів на давніх мапах та планах	8 (0.05%)
3	Федунків. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ	5 (0.03%)
https://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bio/arti...		25 (0.15%)
1	Зібцева О. В. Озеленення забудованих територій малих міст у контексті	10 (0.06%)
2	Озеленення забудованих територій малих міст у контексті дотримання державних б...	15 (0.09%)
http://archinform.knuba.edu.ua/article/view/263606		22 (0.13%)
1	Безлюбченко О. С. Планування і благоустрій міст: навч	8 (0.05%)
2	Принципи організації системи пішохідно-прогулянкових просторів міста // Сучасн...	14 (0.08%)
Is participatief ook inclusief? Een verkenning v...		30 (0.18%)
1	Sundevall E. P., Jansson M.2020.Inclusive Parks across Ages: Multifunction and...	30 (0.18%)
Савченко		13 (0.08%)
1	FROM_ANCIENT_TIMES_TO_MODERNISM	5 (0.03%)
2	Планування та забудова ДБН Б.2.2-12:2019	8 (0.05%)
Dm_2025_106_191_036		11 (0.06%)
1	ДБН В.2.2-9:2018.Громадські будинки та споруди. Основні положення	11 (0.06%)
https://e-construction.gov.ua/document_detail/do...		31 (0.18%)
1	ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення	11 (0.06%)
2	Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство України+Мініст...	8 (0.05%)
3	ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги	12 (0.07%)

ЗМІСТ

ВСТУП

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

РОЗДІЛ I. Теоретичні та соціальні засади формування громадських просторів

1. Історичний розвиток громадського простору у м. Івано-Франківськ.
2. Передумови формування громадських просторів.
3. Соціальні фактори впливу на громадські простори.
4. Проблематика сучасних громадських просторів.
5. Класифікація громадських просторів.
6. Потреби громадських просторів за групами населення.
7. Функціональні зв'язки громадських просторів

РОЗДІЛ II. Аналіз проєктного та наукового досвіду.

- 2.1 Міжнародні практики формування публічних просторів.
- 2.2 Методологічні підходи до планування громадських просторів.
- 2.3 Сучасні тенденції формування громадських просторів.
- 2.4 Вибір території дослідження
- 2.5. Транспортна характеристика території.
- 2.6 Пішохідна доступність і структура переміщень.
- 2.7 Паркування та організація транспортного обслуговування.
- 2.8 Велосипедна інфраструктура.
- 2.9 Тимчасові та сезонні об'єкти.
- 2.10 Озеленення та природні компоненти території.
- 2.11 Функціонально-планувальна структура території.
- 2.12 Аналіз відвідуваності за віковою категорією населення.
- 2.13 Інклюзивність та безбар'єрність простору.
- 2.14 Аналіз потенціалу та ризиків території .
- 2.15 Об'ємно-просторова концепція проєкту
- 2.16 Формоутворення та його ідеологічні засади.
- 2.17 Взаємодія громадського простору з природним середовищем

РОЗДІЛ III Архітектурно-планувальна структура

- 3.1 Генеральний план території
- 3.2 Планувальні рішення
- 3.3 Розгортки ключових фронтів
- 3.4 Матеріали та стиліові акценти
- 3.5. Конструктивні рішення
- 3.6 Візуалізації ключових зон.
- 3.7 Інженерно-технічне забезпечення
- 3.8 Безпека експлуатації. Заходи щодо протипожежної безпеки
- 3.9 Інженерно-технічні заходи цивільного захисту

ВИСНОВОК

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ВСТУП

Громадські простори відіграють ключову роль у розвитку міського середовища, спираючись на соціальну взаємодію для покращення життя мешканців. Центр Івано-Франківська, у межах вулиць Січових Стрільців, Любомира Гузара, Дністровської, Шпитальної, Михайла Грушевського та Івана-Франка, є важливим осередком міського життя. Та на жаль доступних та інтегрованих громадських просторів є обмежена кількість. Це обумовлює необхідність аналізу існуючої ситуації центральної частини міста, визначення основних проблем та пошук концептуального рішення.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Розвиток громадських просторів у сучасних містах є актуальною темою, оскільки такі простори сприяють зменшенню транспортного навантаження, покращення екології, підвищення рівня туризму. В умовах урбанізації особливо важливим є створення якісних міських просторів, які відповідають сучасним потребам.

Івано-Франківськ має історико-культурний потенціал, проте його використання є неефективним, через відповідні проблеми. Серед основних недоліків виділимо нестачу зон відпочинку, недостатню кількість озеленення, проблема транспортної доступності. Відсутність продуманої

системи, громадських простір призводить до низької соціальної активності. Це створює додаткові виклики для міського планування та потребує розробки нових підходів для формування нового громадського простору.

Розвиток якісних громадських просторів у центрі Івано-Франківська покращить комфорт мешканцям та гостям міста. Також сприятиме економічному та соціальному розвитку. Врахування потреб різних верств населення та інтеграція громадських просторів у загальну концепцію міського середовища дозволить забезпечити баланс.

Дослідження та розробка концептуальних рішень для вдосконалення громадських просторів у центральній частині Івано-Франківська є необхідним для покращення якості життя.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Центральна частина Івано-Франківська в межах вул. Січових Стрільців, вул. Любомира Гузара, вул. Івана Франка, вул. Шпитальної, вул. Дністровської.

МЕЖИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Часові- від початку активного формування сучасних громадських просторів у містах до сьогодні.

Географічні- центральна частина Івано-Франківська, а також аналіз досвіду інших міст України та світу.

Типологічні- міські громадські простори, включаючи площі, пішохідні зони, сквери, дворові території та рекреаційні простори.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний стан громадських просторів зазначеної території, проблеми їх функціонування та перспективи трансформації з урахуванням потреб мешканців і соціальних груп.

МЕТА РОБОТИ

Метою дипломного проекту є, розробка архітектурно-містобудівну концепцію переорганізації системи громадських просторів у центральній частині Івано-Франківська з урахуванням потреб різних вікових та соціальних груп населення та врахування усіх нормативних вимог.

РОЗДІЛ I. Теоретичні та соціальні засади формування громадських просторів

1.1 Історичний розвиток громадського простору у м. Івано-Франківськ.

Наприкінці 17-го ст на місці старого поселення зростає нова міська структура.

Станіславів у цей період формується як укріплене місто. Воно має упорядковану забудову та структуровану оборонну систему. В центрі фортифікації формується міський осередок- простір який є місцем щоденної торгівлі та ремісництва. Вулична мережа підпорядковується центральній частині міста - ратуші. Вона наче стає центром усіх міських подій. Поруч із площею виникає культових споруд такі як: костел, синагога, православна церква. Від початку існування місто є середовищем взаємодії, де публічні простори служать нічим не менше, ніж мури. У 18-му ст. місто попадає під володіння Габсбургів. Військові функції нівелюються. Система укріплень - рови, мури, земля, розібрані та засипані, місцевість звільнена для забудови. Вулиці проростають поза колишні межі геометрії, створюючи нові. Центр міста отримує сценарії використання. Місто стає більш інтегрованим.

У 1820- роки затишний сквер розростається між головними артеріями міста. Але це не просто сквер, це прокладання нової комунікації міста з мешканцями. Отримав назву Краттерівка. У зеленому саду лунав духовий оркестр, сім'ї проводять час у вихідні дні, а публічний простір починає відігравати роль середовища дозвілля, а не торгової площі. В другій половині XIX століття місто приміряє нові фасади. Новозбудовані кам'яниці, що були зорієнтовані на Відень і Львів, формують суцільні вуличні фронти. Театр, готелі, банки, крамниці - все це оселиться в середмісті, трансформуючи його в центр комунікацій і сервісу.

Перша Світова війна місту, залишила значні руйнування. Фрагменти знищені, змінені до не впізнаваності. Руйнування одночасно стане початком оновлення. Уже з іншим архітектурним кодом. Зі спрощеними формами, але все ж таки більш раціональними рішеннями. У міжвоєнний період місто знову стає резиденцією адміністрації. Станіславів не просто зберігає, а й розбудовує свої публічні функції: тут працюють школи, діячі культури, редакції, товариства. Життя вирувало у багатьох вимірах: єврейські вулички існували поруч із польськими кварталами; українські громади організовували освітні заходи пліч-о-пліч з католицькими парафіями.

У 1941-го після окупації місто розділилося не лише фізично. Частину центру загородять під гетто, і це принесе втрати і трагедії. Місця, які ще недавно були місцями зустрічей, перетворюються на місця ізоляції. Центр міста при цьому німіє.

Після війни радянська влада активно перетворювала міське середовище. Змінювали назви, призначення об'єктів, закривали церкви. Там, де були ринки, тепер створювали площі з трибунами, а в скверах - пам'ятники. Простір організовували відповідно до ідеології.

У 50-60-х роках новий генеральний план передбачав прокладання широких вулиць, подекуди - через історичні райони. Частину старих будівель зносили. На їхньому місці зводили багатоповерхові адміністративні споруди, торгові центри, заклади побутового обслуговування. Центр почав втрачати людський масштаб.

У 1980-х роках урбаністи почали переглядати таку стратегію. Виникла ідея - не руйнувати, а пристосовувати. Історичне середовище ще можна було зберегти, якщо втручатись обережно. Замість нових великих доріг пропонували оновлення площ і провулків.

Наприкінці 1980-х років ділянку вулиці Незалежності зробили недоступною для автомобільного руху. Так виникла перша у місті пішохідна зона. Це було не лише питанням безпеки, а й ініціативою, спрямованою на повернення міського простору його мешканцям. Центральна частина міста почала поступово змінювати свій вигляд і атмосферу.

Із проголошенням незалежності країни відбулося переосмислення історичної пам'яті. Відбулося відновлення історичних назв. Наприклад, колишня вулиця Чапаєва отримала назву Січових Стрільців, а вулиця Будьонного знову стала Дністровською. Це було значно більше, ніж просто заміна вуличних табличок; це символізувало новий етап розвитку та змістовне наповнення.

Одночасно з цим трансформувалася і роль громадських місць. Храми знову відчинили свої двері, ратуша стала функціонувати як музей, а фонтани почали слугувати естетичними доповненнями міського ландшафту. Площа Ринку та Вічевий майдан знову стали місцями збору людей, але вже не з примусу, а за їхнім вільним вибором.

На даний момент центральна частина Івано-Франківська є не тільки адміністративним осередком, але й активним простором для громадського життя.

1.2 Передумови формування громадських просторів.

Спільні міські простори, доступні для кожного, ніколи не виникають просто так, знезацька. Вони народжуються там, де люди постійно взаємодіють із місцем, де є жива потреба в такому спілкуванні. Звісно, умови для цього в різних містах дуже відрізняються.

Наприклад, у сучасному Івано-Франківську з давніх-давен існували місця, що мали велике значення для громади: це і майдани, і вулиці, і площі між храмами та основними міськими будівлями. Саме вони, по суті, стали тією першою опорою, на якій згодом зростали інші відкриті простори міста. Ці місця залишаються з нами, навіть коли все навколо невпинно змінюється.

Ще одна важлива річ, яка визначає, чи стануть місця дійсно спільними для всіх, - це те, яке значення й наповнення місто вкладає у свої публічні простори. Були часи, коли ці місця втрачали своє багатогранне значення, наприклад, коли їх використовували майже тільки для демонстрацій. А в інші періоди, навпаки, заохочувалось, щоб там відбувалося багато різного: люди зустрічалися, відпочивали, втілювали власні ідеї.

Також дуже важливим є питання фінансування, чи вкладаються в ці місця кошти. Коли є змога вкладати в те, щоб зробити місце зручним і гарним, то такі відкриті простори краще підлаштовані під те, що потрібно містянам. Водночас, спільні простори можуть з'являтися і розвиватися й без великих грошей, якщо самі мешканці беруть у цьому активну участь і допомагають одне одному.

Наступним важливим моментом є здатність міста (чи села) підтримувати добрий баланс між щільністю будинків та наявністю зелених зон. Якщо не дотримуватись цього балансу, місце може стати неприємним або дуже розрізненим для зручного використання.

Нарешті, важливе значення має рівень відчуття безпеки навколо. В місцях, де люди почуваються в безпеці та впевнено, простір стає жвавим: з'являються різні ідеї, проводяться події, зростає активність людей. Ця риса відрізняє район, що активно використовується та росте спільнотою, від звичайної пустої ділянки між будинками.

8. Соціальні фактори впливу на громадські простори.

Міське середовище постійно змінюється, і на це впливають самі люди. Те, як ми використовуємо парки, площі чи вулиці, а також наші очікування від них, формує те, якими ці місця стають. У громадах, де люди часто спілкуються на свіжому повітрі, громадські простори залишаються живими й важливими для міста. Коли в парках відбуваються зустрічі, події чи просто відпочинок, навколо них виникає відчуття спільності. Але якщо соціальні зв'язки слабшають, інтерес до таких місць падає, і вони поступово занепадають. У місті живуть дуже різні люди, і кожен має свої потреби щодо публічних місць. Комуś хочеться тихого куточка, де можна просто посидіти, іншим - зони для дітей чи місця для зустрічей і руху. Тому простори доводиться робити такими, щоб вони підходили всім потроху, а не лише одній групі. Але найкраще працюють ті території, до яких мешканці справді долучаються. Коли люди самі пропонують ідеї, садять дерева, організовують події чи просто стежать за порядком, простір стає живішим і потрібним - бо в ньому є частинка їхньої участі.

Життя змінюється настільки швидко, що простір у місті вже не може бути лише фоном. Темп, у якому живуть люди, спосіб, у який вони зараз спілкуються, навіть звички у відпочинку - усе це впливає на те, що саме ми чекаємо від громадського середовища. Містянин тепер шукає не тільки лавку або тінь, а простір, де можна ненадовго випасти з потоку - спокійний, неагресивний, не перевантажений інформацією. Так само важливим є те, як люди поводяться одне з одним. Простір, у якому людина не боїться залишитись, де вона бачить інших і не відчуває загрози - працює краще за будь-який дизайн. Усе, що виглядає як архітектура, насправді є відображенням взаємин. Якщо є довіра, простір відкривається. Якщо кожен сам по собі - він стає порожнім, навіть якщо фізично наповнений.

9. Проблематика сучасних громадських просторів.

Останні роки багато міських просторів залишилися незмінними, хоча повсякденний уклад мешканців суттєво змінився. Те, як люди проводять вільний час, що шукають у місті, як пересуваються і де затримуються - усе це давно вимагає іншого підходу. Натомість багато територій, особливо у центральній частині, і далі облаштовуються за схемами, що втратили актуальність ще десять років тому. Там, де має бути чітке розділення функцій, натомість зосереджується все водночас: лави, гучна сцена, проїзд для службового транспорту, ігровий майданчик. Такі рішення не працюють - вони створюють напругу, а не порядок.

Ще одна проблема - відсутність середовищ для тихого відпочинку. Людині дедалі важче знайти куточок, де можна зупинитися без шуму, без зайвого руху поруч, без вітру чи сонця просто в обличчя. Простори стають візуальними - на фото виглядають привабливо, але перебувати там незручно. Захисту від спеки чи опадів часто немає зовсім, а озеленення виконує лише декоративну функцію. На перший погляд - порядок, але на ділі ці місця не працюють як повноцінна частина життя містян. У багатьох міських просторах усе ще складно говорити про справжню доступність. Теоретично пандуси є, але на практиці ними часто неможливо скористатись: або кут занадто крутий, або закінчуються бордюром. Людина з візком чи мама з дитячим возиком просто обирає обхід. Із базовими речами - такими, як туалет чи питна вода - ситуація не краща. У місті важко знайти місце, де можна зупинитись надовше, не відчуваючи дискомфорту.

Деякі площі, хоч і називаються громадськими, насправді ними не є. Люди там не затримуються, бо їм там нічого робити. Вони просто переходять цей простір по дорозі кудись - із зупинки до магазину, зі школи додому. Інші ж території перетворилися на комерційні - з кіосками, літніми майданчиками, машинами. Вони зайняли те, що мало б залишатися спільним. Коли вечоріє, простір спорожнює не лише через темряву, а й через почуття тривоги. Освітлення або надто тьмяне, або його немає зовсім. Восени та взимку ситуація ще гірша - мокро, слизько, немає де присісти, нічого не підлаштовано під сезон. Ці місця виглядають як вимкнені - ніби для них немає часу доби чи пори року, коли вони справді ,ввімкнені.

Замість різних рішень для різних районів часто спостерігається повторення одного й того ж - однакова плитка, однакові лавки, однакові схеми. Наче простір розробляється для картинки, а не для живого користування. І ще одна річ, яку неможливо не помітити: ніхто не питає людей, що вони хочуть бачити й використовувати. Проекти з'являються раптово, без обговорень, без спроб зрозуміти, як цей простір взагалі буде працювати. Залишаються ділянки, які ніби нікому не належать. Вони є, але не зрозуміло, хто за них відповідає і що на них має відбуватися. Люди ходять через них навпростець, паркують автівки, влаштовують тимчасові смітники. І все це - не з поганої волі, а просто через відсутність чіткого призначення.

10. Класифікація громадських просторів.

Міське середовище складається з багатьох відкритих місць, кожне з яких має свій ритм, власну логіку і тип користування. Декілька таких просторів стають природними точками притягання, інші - лишаються тлом. Чим більше спостерігати за тим, як поводяться люди у місті, тим ясніше помітно: універсального формату громадського простору не існує. Відтак, замість чіткої класифікації доцільніше говорити про орієнтири,

що допомагають краще розуміти їхню будову.

Перш за все, варто звернути увагу на те, хто саме користується простором. Є місця, де з'являються всі: мешканці, туристи, люди різного віку. Це можуть бути великі площі, але й просто зручна пішохідна ділянка або зелений фрагмент між зупинкою й перехрестям. Поруч із цим існують простори, які орієнтовані на конкретну групу - діти, молодь, люди старшого віку. У таких випадках середовище зазвичай пристосоване саме під їхні потреби. Є й місця, що мають символічний або подієвий характер: меморіали, культурні простори, локації для масових зібрань. Вони менш повсякденні, але не менш важливі.

Наступний рівень - доступність. Одні простори відкриті цілодобово, без обмежень і без контролю. Наприклад, головна пішохідна вулиця або міський парк. Інші виглядають відкритими, але мають умовні рамки - час, призначення, «невидимі правила». Це можуть бути внутрішні дворики, прохідні алеї, простори біля установ. Є також локації, де перебування можливе лише за умови, наприклад, у робочий час чи після реєстрації - виставкові простори, музейні двори, атріуми галерей. Формально вони громадські, але відчуються інакше.

Різняться простори й за масштабом. Є великі міські - ті, що охоплюють головні площі, центральні парки, ділянки з туристичним навантаженням. Є районні - сквери, майданчики, внутрішні вулиці, які важливі на рівні кількох кварталів. А є локальні - затишні двори, невеликі майданчики біля шкіл, ті місця, які для мешканців поруч - частина щоденного маршруту.

Ще один орієнтир - характер використання. Частина просторів активно живе - там грають, рухаються, займаються спортом, проводять час компаніями. Частина - більш спокійна: це зелені зони для відпочинку, тіні, спостереження, перебування наодинці. Є й ті, що поєднують усе разом - змішані простори, де кожен знаходить своє: діти - гру, старші - тень і лаву, хтось інший --прохід навпростець або точку для зустрічі.

І нарешті - функціональна суть. Є рекреаційні - парки, бульвари, зелені ділянки. Є соціальні - пішохідні зони, вулиці з кав'ярнями, де йде рух і взаємодія. Є культурні - простори при музеях, театрах, майданчиках для подій. Є транспортні - вокзальні площі, вузли пересадок. І комерційні - ті, де зустрічаються торгівля, сервіс і відпочинок одночасно.

Зрештою, у кожному місті ця сітка працює по-своєму. Але чим чіткіше видно, як саме організовано простір - тим простіше говорити про його якість, слабкі місця й потенціал для змін.

11. Потреби громадських просторів за групами населення.

У різних людей - різне місто. Для когось простір - це лавка біля під'їзду, де можна поговорити з сусідом. Для інших - скейт-зона або місце для вуличного концерту. Те, як ми бачимо й використовуємо публічне середовище, багато в чому залежить від віку, способу життя, фізичних можливостей та навіть щоденних маршрутів.

Діти шукають простір для руху, гри, взаємодії з іншими. Для них важливе не лише обладнання - гойдалки чи пісочниці - а й атмосфера: безпека, видимість, наявність дорослих поблизу. Батьки ж у цьому випадку дивляться на те саме, але вже з позиції нагляду, зручності, відсутності ризиків. Молоді люди потребують гнучкого простору. Вони не завжди прив'язані до стаціонарних майданчиків. Їм важливо мати місце для спілкування, вільного сидіння, спонтанної активності, іноді - для самовираження. Часто це ті, хто найшвидше реагує на якість середовища: якщо в просторі комфортно - він починає жити, якщо ні - ігнорується.

Люди похилого віку мають інші запити. Для них важлива тиша, наявність тіні, зручні лави, передбачуваність руху. Вони рідше переміщуються на далекі відстані, тому відчуття безпеки й можливості перебувати в знайомому середовищі мають ключове значення. Там, де немає таких умов, простір просто «випадає» з їхнього користування.

Люди з інвалідністю потребують простору, де кожна деталь не створює бар'єру. Йдеться не тільки про пандуси чи низькі бордюри, а й про логіку маршруту, розуміння навігації, доступ до елементів середовища. Часто для них важлива не «спеціальна зона», а те, щоб звичне місце не виключало можливості перебування.

Не менш важливо враховувати запити батьків з візочками, підлітків, людей, які проводять час наодинці, мешканців, що мають гнучкий графік, або тих, хто працює віддалено. Усі ці групи по-своєму взаємодіють із простором і формують різні сценарії його використання.

Зрештою, неможливо створити універсальне рішення для всіх одразу. Але міський простір має мати потенціал до гнучкості. Там, де враховано потреби різних груп - навіть частково - середовище починає жити повноцінно. Не за схемою, а природно.

1.7 Функціональні зв'язки громадських просторів

Функціональні зв'язки між громадськими просторами визначають цілісність міського середовища. Простір працює ефективно тоді, коли він не ізольований, а вбудований у логіку міста - з чіткими маршрутами, чергуванням функцій і комфортним переходом між різними зонами.

Основа формують зелені зони. Вони не лише створюють сприятливе мікросередовище, а й забезпечують зв'язки між площами, майданчиками, скверами. Зелені коридори - це не лише пейзаж, а напрямок руху, відпочинку, короткого маршруту з комфортом. Саме вони поєднують простори з різними навантаженням - від рекреаційних до транзитних.

Громадські простори - площі, сквери, зони подій - повинні працювати в системі, доповнюючи, а не дублюючи функції. Коли між ними є пішохідна або велосв'язка, простір стає привабливим на різні випадки: щоденні маршрути, дозвілля, пересування з дитиною чи відпочинок у тіні.

Велосипедна інфраструктура є частиною цієї системи. Вона має не просто існувати, а з'єднувати ключові точки - зони проживання, навчання, роботи, відпочинку. Рух має бути логічним, безперервним, без перешкод у вигляді бордюрів чи вузьких ділянок.

Транзитні потоки формуються природно - залежно від щоденних потреб мешканців. Важливо враховувати їх під час планування. Якщо громадський простір опиняється осторонь звичних маршрутів - він не залучає людей. Навпаки, добре спроектовані транзитні лінії поживляють простір.

Орієнтаційні точки - ліхтарі, дерева, візуальні домінанти - допомагають людині рухатися без напруги. Вони формують відчуття напрямку, сприяють читабельності середовища. У складній зоні важливо створити зорові опори - саме це формує просторову логіку.

Торговельні та комерційні простори можуть підтримувати громадську активність, якщо не витісняють рекреаційні функції. Коли між кав'ярнею, пішохідною алеєю і дитячим майданчиком є простий перехід, простір вирає.

Окреме значення має інформаційна навігація. Це не лише мапи чи вказівники, а й логічна структура середовища: чіткі входи, зрозуміле зонування, оглядовість. Там, де все це є - людина почувається впевнено.

Простори подій - як постійні, так і тимчасові - теж мають бути частиною зв'язків. Якщо до них зручно дістатись, якщо вони продовжують інші простори - вони працюють. Інакше - залишаються використаними лише епізодично.

Функціональні зв'язки - це основа зручного міста. Там, де вони налагоджені, мешканець рухається вільно, без зусиль орієнтується і користується простором у повсякденному житті.

2.1 Міжнародні практики формування публічних просторів.

Сучасні міста все частіше відмовляються від традиційної схеми, де головним пріоритетом були дороги й транспорт. Натомість увага зосереджується на людині. Простір більше не розглядається лише як інфраструктура - він стає майданчиком для взаємодії, перебування, щоденних маршрутів і спонтанного життя. Міські зміни відбуваються не через грандіозне будівництво, а завдяки точковим рішенням, які працюють у реальному ритмі.

У Нью-Йорку звичайні складні перехрестя стали пішохідними зонами. Частина Таймс-Сквер закрили для машин і облаштували лавами, озелененням, місцями для подій. Простір, який ще вчора був перевантаженим транспортним вузлом, став територією перебування. Схожі процеси відбувалися в Парижі - набережні Сени в центрі міста перекирили й відкрили для прогулянок. Люди гуляють там, де колись стояли затори.

У Сеулі річку Чонгечхон звільнили від бетонного перекриття й автостради. Там з'явився лінійний парк, де вода, дерева й тінь стали центром нового міського простору. Ідея повернення природи з-під асфальту стала символічною: місто фізично очистило частину свого тіла. Це не лише про екологію - це про повагу до рельєфу, до води, до людини.

У Боготі тисячі людей щонеділі виходять на головні дороги, які тимчасово перекривають для авто. Ці «дні вільного руху» стали для міста звичним форматом - велосипед, біг, прогулянка й спільна присутність у просторі набули нового змісту. Там, де раніше рухались машини, тепер чути голоси, сміх і музику. Тимчасове стало регулярним.

Копенгаген - приклад міста, де зміна ставлення до вулиці тривала десятиліттями. Звичайна торгова вулиця перетворилась на осередок пішохідного життя ще в 1960-х, але саме поступовість дозволила місту вибудувати складну, але гнучку структуру. Місто зробило ставку на велосипед, і тепер цей транспортний засіб - не альтернатива, а повноцінна частина системи.

Модель (15-хвилинного міста) стала орієнтиром для багатьох міст. У Парижі ця ідея матеріалізується через доступність: усе - від школи до кав'ярні - має бути поруч. Йдеться не про архітектуру, а про розподіл часу. Люди не витрачають години на дорогу, а живуть у межах свого району повноцінно. Кожен мікрорайон має забезпечувати базові сервіси, що дозволяє мінімізувати потребу в довгих поїздках і покладається на принцип поліцентричності. Ідею активно підтримує міська голова Анн Ідальго, яка ставить у пріоритет зменшення соціальної нерівності й декарбонізацію міського середовища. У нових житлових проєктах велика частка квартир доступна за контрольованими цінами, що сприяє змішаному населенню. Простори проєктуються так, щоб заохочувати пішохідну активність: вузькі вулиці, малі площі, інтегровані заклади щоденного користування. Це не повернення до минулого, а формування нового ритму міста.

У Медельїні інвестиції у віддалені райони поєднали з будівництвом канатних доріг, бібліотек, парків. Там, де раніше були бар'єри - рельєфні й соціальні - з'явилась зв'язність. Простір перестав бути лише фізичною одиницею - він став інструментом зшивання міста.

У Нью-Йорку на місці старої залізниці створили High Line. Цей простір проходить над вулицями, між будинками, і став маршрутом для прогулянок. Зелені насадження, зони відпочинку, невеликі події - усе це виникло там, де раніше був прохід технічного призначення. Простір набув нового значення, не змінюючи суті локації. High Line - це не лише зелена смуга у висотному місті, а й постійна платформа для експериментів: вуличне мистецтво, тимчасові павільйони, театральні дійства. Із кожним роком простір оновлюється, залучаючи нові покоління містян. При цьому інфраструктура залишилася стриманою: нічого надлишкового, тільки те, що працює на комфорт перебування.

У Торонто під автоестакадою з'явився пішохідний маршрут - The Bentway. Довга смуга між опорами стала зоною для виставок, подій, ковзанки, руху. Простір з'єднав кілька районів, які раніше не мали контакту. Люди почали використовувати цю територію як звичайну вулицю - з тією різницею, що над головою тепер проходить шосе. Важливо, що цей проєкт не прагнув ідеальності - він працює з тим, що є: бетон, шум, нестача сонця. Але саме у цій чесності - його сила. Міське середовище не повинне бути лише красивим - воно має бути справжнім.

У Таллінні центральну площу міста відкрили для подій, відпочинку, концертів. Замість транспорту - пішохідна поверхня, місця для сидіння, вода, освітлення. Мешканці отримали центр, у якому можна бути. Простір став не проходом, а пунктом призначення. Зміни не вимагали радикальних втручань. Достатньо було прибрати зайве, розчистити перспективу, дати місту трохи тиші. І містяни відреагували - вони повернулися.

Досвід інших міст показує: публічний простір працює тоді, коли в його центрі - людина. Не існує універсальних рішень, які можна скопіювати без змін. Але спільним у багатьох прикладах є готовність міст бути уважними - прибрати зайве, спростувати, пробувати, змінюватися поступово.

Там, де простір стає місцем для життя, а не лише функціональним фрагментом, зростає довіра, залученість і турбота. Усе це - основа для стійкого й відкритого міського середовища.

2.2 Методологічні підходи до планування громадських просторів.

Планування публічних просторів - це не одномоментне креслення, а послідовний процес, що включає спостереження, залучення, тестування та перегляд. Кожен етап важливий сам по собі, але справжній ефект з'являється лише тоді, коли вони працюють разом. Такий підхід дозволяє уникнути шаблонних рішень і сформувати середовище, яке дійсно відповідає на потреби конкретного місця.

1. Визначення проблем, можливостей і вихідних умов

Перш ніж починати будь-які дії, слід уважно подивитися на середовище. Чи використовують люди цей простір зараз? Що заважає? Які зони залишаються порожніми, а де є активність? На цьому етапі важливі не креслення, а уважне спостереження. Варто відмітити, як змінюється простір упродовж доби, де проходять найкоротші маршрути, які місця уникають. Такий контекст дає основу для всіх наступних рішень.

1. Формулювання цілей, завдань і пріоритетів

Далі варто визначити, чого саме очікує громада від простору. Це не завжди очевидні речі. Комусь важлива тиша, комусь - відкритий майданчик. Найкраще - дізнатися це не здогадками, а напругу. Розмова з мешканцями, мапування з дітьми, прості анкетування - усе це формує картину. І саме тут зароджується довіра: коли люди бачать, що їхню думку врахували.

1. Збір, аналіз та інтерпретація даних

На цьому етапі зібрані спостереження і відповіді переводяться у форму, яку можна осмислити. Скільки людей користується простором щодня? Як вони рухаються? Де зупиняються? Важливо не тільки знати це, а й зрозуміти - чому так відбувається. Інколи найменші деталі - наприклад, тінь від будинку або незручний бордюр - кардинально впливають на все середовище.

1. Перегляд і уточнення цілей та пріоритетів

Після збору фактів іноді виявляється, що початкові наміри треба переглянути. Тому перед остаточним проектуванням доцільно провести тимчасові експерименти. Поставити лавку на день, змінити напрямок руху, відкрити зону для події. Це прості дії, але вони одразу показують, чи варто йти в обраному напрямку.

1. Розробка та затвердження плану розвитку простору

Коли картина вимальована - переходять до формування ідеї. Важливо не лише намалювати, як має виглядати площа чи сквер, а передбачити, як ним користуватимуться. Простір має жити - змінюватися протягом року, реагувати на події, давати різні сценарії. Добре, коли частину елементів можна пересунути або переосмислити з часом.

1. Впровадження плану та оцінка результатів Навіть після реалізації проєкт не варто вважати завершеним. Через місяць, пів року, рік - варто подивитися, як люди адаптувались. Чи залишились ті функції, що були закладені? Чи з'явилися нові? Чи комфортно простір переживає дощ, спеку, сніг? Оцінка - це не критика, а можливість налаштувати й доповнити

Усі ці етапи працюють не поодиночці, а разом. Там, де є увага до місця, слухання людей, готовність до змін і врахування природних умов - з'являється простір, у якому хочеться бути. Не тимчасово, а щодня.

2.3 Сучасні тенденції формування громадських просторів.

Публічний простір перестав бути лише місцем між будівлями. Його почали сприймати як середовище, в якому мешканці не просто перебувають, а проводять час, зустрічаються, спілкуються, відпочивають. І тому останні роки в плануванні громадських просторів з'явилися нові підходи, які зміщують акценти - з функції на людину.

Перше, що помітно - це більша увага до зелені. Парки, сквери, але й просто озеленені вулиці почали розглядатися не як прикраса, а як необхідна частина міського клімату. Деревя, поверхні, які вбирають дощову воду, рослинність, що витримує спеку - усе це знижує температуру й створює комфорт у спекотні періоди.

Друге - це спроба не відкладати зміни «на потім». Міста почали використовувати тактичний підхід: тимчасово щось поставити, змінити рух, зробити пробний захід. Це дозволяє швидко побачити, як реагують люди, що працює, а що - ні.

Третя тенденція - повернення вулиць пішоходам. Тротуари розширюють, прибирають зайві бордюри, додають місця для сидіння. Там, де раніше були лише автомобілі, тепер відпочивають, гуляють або просто проводять час мешканці.

Ще один напрям - велосипедна інфраструктура. Йдеться не лише про наявність велодоріжки, а про те, як вона поєднана з іншими маршрутами, чи безпечно пересуватись, чи є де залишити велосипед. Такі речі формують нову культуру пересування в місті.

Окремо варто згадати про доступність. Якщо простір зручний лише для частини людей, він не виконує свою роль. Пандуси, зрозумілі переходи, рівні поверхні - це не додаток, а основа публічного середовища.

Нарешті, зростає кількість просторів, які не мають «одного призначення». Удень - це може бути дитячий майданчик, увечері - майданчик для кінопоказу. Такі місця створюють можливості - і для дозвілля, і для спільності. Усе залежить від організації, освітлення, мобільності елементів.

Ці зміни відбуваються не одразу. Але кожен із напрямів - це спроба зробити місто ближчим до того, як живуть люди. І саме такі простори залишаються наповненими, навіть коли нічого «офіційного» там не відбувається.

2.5. Вибір території дослідження

Обраною для дослідження є частина центрального Івано-Франківська, яка охоплена вулицями Січових Стрільців, Івана Франка, Дністровською, Шпитальною та Любомира Гузара. Простір у межах цієї зони втрачений у своїй цілісності - функції змішані або нечітко виражені, а зв'язки між окремими ділянками не зчитуються. Є фрагменти, які залишаються невизначеними, і такі, що використовуються лише ситуативно.

Територія підходить для дослідження саме тим, що на обмеженій площі зібрані різні типи проблем - від фізичної роз'єднаності до перевантаження потоками. Тут простір постійно перебуває в дії: через нього проходять, у ньому зупиняються, його обходять або використовують не за призначенням. Саме це дозволяє побачити, як середовище поводить себе в реальному використанні, а не лише на плані.

Доступність цієї зони із різних районів міста, не складно. З Пасічної, БАМу, Каскаду чи Опришівців - до 30 хвилин громадським транспортом.

Пішки - приблизно до 50 хвилин залежно від точки старту. Така доступність дає підстави говорити про включеність території у щоденний рух мешканців, що робить її зручною для спостереження й аналізу.

2.5. Транспортна характеристика території.

Інтенсивність руху та швидкість транспорту

У межах досліджуваної частини міста в години пік - орієнтовно з 8 до 10 ранку та після 16:00 - вулиці Січових Стрільців, Дністровська, Шпитальна, Галицька й Новгородська мають стабільно високе навантаження. Потік майже безперервний, особливо на ділянках поблизу площі Ринку. Середня швидкість у ці години знижується до 20-25 км/год. У міжпіковий час ситуація полегшується, але загальна динаміка залишається стриманою, особливо через часті пішохідні переходи та перехрестя.

Громадський транспорт: зупинки та охоплення

Зупинки громадського транспорту зосереджені по периметру зони. Найбільш активні - «Ринок» на Дністровській та «Головпоштамт» на Січових Стрільців. Вони дають доступ до тролейбусних і автобусних маршрутів із різних частин міста. В межах обраної ділянки пішки можна дістатися до зупинки з будь-якої точки за 3-5 хвилин. Середня частота руху в межах дня - достатня для регулярного використання.

Вулична мережа та історичні зміни

Планувальна структура зберігає риси історичного центру міста. Периметр вулиць окреслює колишню межу фортеці. Деякі вулиці стали односторонніми (як-от Дністровська), інші - перетворені на пішохідні. Вулиця Незалежності, що проходить крізь центр, повністю закрита для автотранспорту. Це змістило основний потік на навколишні вулиці, створивши додаткове навантаження на кільце.

Проблемні вузли та конфлікти руху

На перехресті Галицької, Дністровської та Гузара рух пішоходів і транспорту перетинається в щільному режимі. Частина переходів нерегульовані або недостатньо видимі. Велосипедні маршрути не облаштовані - їхній рух відбувається спільно з авто або по тротуарах. Це створює напругу, особливо в місцях зі змішаним використанням простору.

Територія має щільну транспортну структуру з перевагою транзитного руху. Потоки формують бар'єри для зв'язку між громадськими зонами.

Водночас збережені елементи історичної планувальної сітки створюють передумови для делікатної перебудови, яка може збалансувати рух і зробити середовище зручнішим для перебування.

Пропонується змінити роль вулиць у межах досліджуваної території. Внутрішній контур працює як зона переваги пішоходів та громадських

просторів, зовнішній бере на себе основний транспортний потік.

Усередині контуру проїзд приватних авто обмежується. Доступ зберігається тільки для таксі, спецтехніки, службових і аварійних машин. Внутрішні вулиці залишаються під'їзними до будинків і установ, але не використовуються як короткий шлях наскрізь. Це дає можливість посилити пішохідні зв'язки між площею Ринок, скверами, дворами, невеликими майданчиками і поступово формувати єдину мережу громадських просторів.

По периметру контуру зберігається рух усіх видів транспорту. Саме тут зосереджуються основні потоки. Для цих вулиць потрібен чіткий розподіл напрямків, заборона зайвих поворотів та узгоджена робота світлофорів. На ключових перехрестях світлофори не просто залишаються, а переналаштовуються: прибираються дублюючі фази, час перемикання підлаштовується під фактичні потоки. Там, де світлофор не додає безпеки, можливий його демонтаж із заміною на піднятий перехід чи острівця безпеки.

Пішохідні переходи на стику внутрішньої та зовнішньої зон доцільно підняти в рівень тротуару або виділити іншим покриттям. Це змушує водія знижувати швидкість ще до переходу, а людині дає відчуття цілісного маршруту, а не перешкоди посеред шляху. У місцях, де має проїжджати спецтранспорт, передбачаються технічні рішення, які не заважають щоденному користуванню простором.

У підсумку рух не блокується, а по-іншому розкладається в просторі. Зовнішні вулиці працюють як основний транспортний контур, натомість усередині формується спокійна зона з перевагою пішоходів, де можна організувати площі, сквери й інші громадські простори без постійного тиску транспорту.

2.6 Пішохідна доступність і структура переміщень

У межах внутрішнього поясу розташоване історичне ядро міста: площа Ринок, Вічевий майдан, прилеглі сквери та короткі вуличні відрізки навколо них. Тут автотранспорт або повністю відсутній, або має обмежений рух, тому більшу частину часу простір зайнятий пішоходами - це місце прогулянок, зупинок, неформального спілкування.

Зовнішній пояс формують вулиці Січових Стрільців, Пилипа Орлика, Новгородська, Дністровська, Шпитальна та Грушевського. Саме ними більшість людей підходить до центру. На цих вулицях тротуари вузькі, подекуди ледь дають змогу розминутися двом-трьом людям. Біля зупинок, входів до магазинів і на кутах перехрестя у години пік рух стає надто щільним: пішоходи вимушені сповільнюватися, обходити один одного, інколи виходити на край проїзної частини. Для людей з візками, дитячими колясками чи допоміжними засобами пересування це створює помітні труднощі.

У внутрішній частині центру структура руху інша. Тут переважають прогулянкові маршрути між площею Ринок, Вічевим майданом, скверами біля Шпитальної та громадськими будівлями. Люди часто змінюють траєкторії, користуються проходами у дворах, внутрішніми проїздами, що перетворюються на неофіційні пішохідні коридори. Водночас саме ці маршрути задають фактичну «карту» пересувань, з якою мають узгоджуватися майбутні рішення щодо громадських просторів.

Пішохідні переходи зосереджені переважно на вулицях зовнішнього поясу. Вони забезпечують вихід із житлових районів і зупинок до центральної частини, але розташовані нерівномірно. У місцях, де відстань між переходами є надто великою, люди скорочують шлях поза розміткою, що свідчить про невідповідність офіційної схеми реальним траєкторіям. Усередині пішохідного ядра перетин проїжджої частини відбувається рідше, проте там, де зберігається рух транспорту, відсутність виразно організованих переходів також відчутна.

Таким чином, центральна частина має високий потенціал для подальшого розвитку пішохідної мережі: внутрішній пояс уже функціонує як система громадських просторів, тоді як зовнішній потребує розширення тротуарів, упорядкування переходів і підстроювання під реальні напрямки щоденних переміщень мешканців.

Запропоноване вирішення передбачає послідовну реконструкцію тротуарів по зовнішньому кільцю вулиць, де сьогодні спостерігається найщільніший пішохідний рух. На Січових Стрільців, Пилипа Орлика, Новгородській, Дністровській, Шпитальній, Грушевського та суміжних відрізках заплановано довести ширину тротуарів щонайменше до нормативних 1,5 м. Там, де дозволяє червона лінія, пропонується збільшення на рахунок проїжджої частини або часткового перенесення смуг паркування. Паралельно передбачається очищення проходів від випадкових об'єктів: рекламних конструкцій, окремо розставлених урн, стихійної вуличної торгівлі, які звужують коридор руху.

Другий блок рішень стосується ділянок, де традиційно збирається найбільше людей: підходи до зупинок громадського транспорту, входи до ринку, торгових пасажів, адміністративних будівель. Для цих місць закладається не лише розширення тротуарів, а й формування невеликих «кишень» або розширень перед входами, щоб основний потік міг проходити без затримок. Там, де пішохідний потік розривається перетином проїжджої частини, пропонується уточнити розташування наземних переходів і, за потреби, змістити їх ближче до реальних траєкторій руху людей.

Окрему увагу приділено зв'язкам між внутрішнім пішохідним ядром і зовнішнім поясом. На вулицях, що ведуть безпосередньо до площі Ринок та Вічевого майдану, пропонується посилити роль тротуарів як коридорів входу у центр: однорідне покриття, мінімум перешкод, продумане освітлення. У результаті основні маршрути підходу до центру стають ширшими й безпечнішими, а внутрішні площі й сквери отримують чіткі та зручні пішохідні підходи з усіх напрямків.

2.7 Паркування та організація транспортного обслуговування.

У центральній частині міста більшість місць для авто зосереджена вздовж вулиць, що утворюють зовнішнє кільце: Січових Стрільців, Пилипа Орлика, Новгородська, Дністровська, Грушевського, частково Шпитальна. Уздовж них організовано рядове паркування у вигляді кишень біля тротуару. Тут зупиняються відвідувачі крамниць, установ, кафе, а також службові машини. Стоянка, як правило, короткочасна, але у години пік ці ділянки заповнюються майже повністю.

Біля великих будівель - лікарні, торгових комплексів, адміністративних установ - сформовано окремі відкриті майданчики під паркування. Вони дозволяють залишати авто на довший час, проте займають значну площу у структурі кварталів. Ці території мало використовуються як громадський простір, хоча розташовані у центральній частині міста.

У внутрішніх дворах історичної забудови стоянка організована менш впорядковано. Частина дворів фактично перетворена на суцільну парковку: вздовж фасадів і проїздів щільно розташовані автомобілі мешканців. Вільного місця для озеленення, дитячих майданчиків чи спільного відпочинку майже не залишається. Двір виконує передусім технічну функцію під'їзду і зберігання транспорту.

Помітні і стихійні місця паркування. Автомобілі ставлять на заокруглених вулицях, перед в'їздами у двори, іноді на фрагментах тротуару. У таких точках звукується проїзд, погіршується огляд на перехрестях, пішоходи вимушені обходити машини по проїжджій частині. Це характерно, зокрема, для окремих відрізків Новгородської, Пилипа Орлика та Січових Стрільців.

Транспортне обслуговування закладів здійснюється переважно з вулиць загального користування. Ранкові й денні завезення товару виконують

фургони та невеликі вантажівки, які на час розвантаження займають смугу руху або кілька паркувальних місць. Найбільш відчутно це біля ринку та великих закладів на Дністровській, Грушевського, Шпитальній. Спеціально виділені майданчики для таких операцій є не всюди, тому схема обслуговування залишається фрагментарною і частково неформальною.

У межах центральної частини встановлюється зона, де стоянка вздовж вулиць заборонена. Вона окреслена суцільною червоною лінією. У цьому периметрі не передбачається ані кишень для короткочасної зупинки, ані стихійних місць стоянки: тротуари й проїжджа частина мають працювати лише на рух пішоходів, громадського транспорту та сервісних машин, що заїжджають у визначені години. Це дозволяє звільнити вулиці від суцільного ряду припаркованих авто й повернути частину простору під озеленення та громадські функції.

Авто, що сьогодні паркуються в центрі, пропонується вивести на периметр. Існуючі відкриті стоянки по краю досліджуваної території розглядаються як перехоплюючі: їх доцільно впорядкувати, позначити чітку схему заїзду і виїзду, забезпечити пішохідний зв'язок із центром. Ключовим елементом стає новий підземний паркінг поблизу вул. Незалежності (показаний окремим фрагментом). Він має приймати основну масу машин відвідувачів, які прямують у середмістя, щоб зменшити потребу в наземних місцях.

Для мешканців історичних кварталів пропонується поступова реорганізація дворових стоянок: частина машин переноситься до периметральних паркінгів, у дворах звільняється простір для озеленення та майданчиків. Службові місця біля установ зберігаються, але з чітким режимом користування і без «розповзання» на прилеглі тротуари.

У результаті паркування концентрується в кількох вузлах на підходах до центру, а внутрішня частина звільняється від суцільної стоянки. Це зменшує кількість транзитних заїздів у вузькі історичні вулиці й створює кращі умови для формування повноцінних громадських просторів.

2.8 Велосипедна інфраструктура.

У межах вибраної ділянки окремих велодоріжок немає. Жодна з вулиць, що оточують центр (Січових Стрільців, Новгородська, Пилипа Орлика, Грушевського, Дністровська, Шпитальна), не має виділеної смуги для руху - велосипеда. Рух організований під авто і пішоходів, тому велосипед потрапляє в уже існуючу схему, а не навпаки.

Люди, що приїжджають велосипедом, повинні або триматися правого краю проїзної частини, або виїжджати на тротуар. На ділянках з інтенсивним рухом, наприклад біля перехрестя Дністровської та Гузара чи вздовж Грушевського, це відчувається особливо гостро: різниця швидкостей між авто і велосипедом велика, маневру для об'їзду майже немає. На тротуарах ситуація інша, але теж проблемна - біля зупинок, входів до крамниць і на вузьких відрізках ровер просто не має де роз'їхатися з людьми.

З місцями для стоянки теж не все добре. Стаціонарні велостійки трапляються поодинокі, здебільшого біля окремих кав'ярень чи магазинів. Біля адміністративних будівель, на площі перед ратушею, уздовж головних підходів до центру спеціальних місць для велосипеда немає. Тому їх прив'язують до ліхтарних стовпів, огорож або дерев.

Для центральної частини пропонується сформувати зрозумілий веломаршрут по периметру історичного ядра. Основна лінія пролягає вулицями Січових Стрільців, Пилипа Орлика, Новгородською, Липи Гузара, Дністровською, Грушевського. На цих вулицях передбачається влаштування повноцінних двосторонніх або односторонніх велодоріжок із конструктивним відділенням від проїзної частини і тротуару. Там, де ширина профілю обмежена, смуга для авто звужується або забираються лінійні парковки на користь велосипедного руху.

Другий крок - підключення до цього кільця внутрішніх вулиць, які ведуть до площі Ринок, Вічевого майдану, скверів біля Шпитальної та громадських будівель. На них пропонується організувати короткі під'їзні велосмуги зі зниженим швидкісним режимом для всього транспорту. Рух тут має носити «гостювий» характер: велосипед і авто користуються однією проїзною частиною, але пріоритет надається малошвидкісному транспорту та пішоходам.

У найвузких історичних вуличках і на головних.

На перетинах веломаршрутів із вулицями інтенсивного руху передбачається впорядкування переходів: продовження велодоріжок через проїжджу частину, поєднання їх із пішохідними переходами, локальне підняття рівня покриття для примусового зниження швидкості авто. Біля основних входів у центр (райони перетину з громадським транспортом) запроєктовано групи велостійок, щоб частина поїздок завершувалась на периметрі з подальшим пересуванням пішки.

У результаті формується замкнений велоконтур із під'їздами до ключових громадських просторів та чітко визначеними зонами, де велосипед є гостем, а не головним користувачем. Це зменшує кількість конфліктів з пішоходами і дає можливість сприймати велосипед як повноцінний міський транспорт у центральній частині міста.

2.9 Тимчасові та сезонні об'єкти.

У центральній частині міста значна частина життя відбувається навколо тимчасових та сезонних конструкцій. Це добре видно насамперед у районі ринку. Уздовж підходів до нього працюють стаціонарні ряди, а в теплий період до них додаються додаткові столи, навіси, окремі холодильні вітрини. Торгівля виходить ближче до проходів, частково займає внутрішні проїзди. У години найбільшої активності тут важко розминутися пішоходам та транспорту.

Біля Вічевого майдану, ратуші та на кількох суміжних вулицях у теплий сезон з'являються літні тераси кафе. Столики ставлять безпосередньо біля фасадів, іноді виносять ближче до осі вулиці. Там, де тротуар широкий, це сприймається як природне розширення закладу. На вузьких ділянках частина проходу фактично перетворюється на «коридор» між столами й стіною будинку, і пішоходи змушені притискатися до бордюру або змінювати траєкторію.

У дворах та на другорядних ділянках між будинками розташовані невеликі дитячі та спортивні майданчики. Більшість із них має збірні конструкції: стандартні гойдалки, гірки, кілька тренажерних рам на гумовому чи піщаному покритті. Їх поява зазвичай пов'язана з локальною ініціативою мешканців або окремих установ. Такі майданчики важливі для щоденного користування, але вони існують як окремі «острівці», без зв'язку з більшими громадськими просторами.

Під час міських подій (фестивалі, урочисті дати, дні міста) на центральних площах монтують сцени, стенди, тимчасові інсталяції. На період проведення заходу змінюється сценарій використання території: частину звичних маршрутів перекривають, натомість з'являються зони для глядачів, ярмаркові ряди, пункти харчування. Після демонтажу конструкцій місце повертається до повсякденного режиму, але саме воно запам'ятовується містянам як простір для масових подій.

У зимовий та передсвятковий період в центрі встановлюють ряди дерев'яних або металевих яток. Тут продають святкову атрибутику, їжу,

сувеніри. Які займають значну частину території, створюючи труднощі у пересуванні. Не правильно підібране місце та тип розташування. Частину вулиці або площі тимчасово віддають під ярмарок, транспорт спрямовують в об'їзд, а пішохідний потік концентруєт В центрі зараз надто багато тимчасових конструкцій, які з'являлися поступово й без єдиного плану. Частина з них справді потрібна, але разом вони звужують проходи, ускладнюють обслуговування будинків і розмивають структуру громадських просторів. Запропоновані зміни спрямовані не на повну відмову від такої активності, а на її впорядкування.

У районі ринку пропонується згорнути розрослу мережу дрібних яток, що зайняли дворові проїзди та невеликі внутрішні майданчики. Невеликі ряди, які дублюють основну торгівлю, доцільно демонтувати. Основний обсяг торгівлі концентрується в межах чітко окресленого ринкового поля із комфортними проходами для людей і зрозумілими маршрутами сервісного транспорту. Сезонні ряди не зникають, але для них відводиться окремий майданчик із можливістю підключення до електрики та водовідведення, щоб не розтягувати стихійні столи вздовж усього кварталу. На головних вулицях і біля Вічевого майдану пропонується переглянути розташування літніх терас і кіосків. Там, де вони фізично «з'їдають» майже весь тротуар, майданчики знімаються або переносяться ближче до площ, де є запас ширини. Частина вивільнених ділянок використовується під невеликі зони відпочинку без комерційної функції та під додаткове озеленення.

Дитячі й спортивні майданчики, що опинилися в проїздах або в місцях, пропонується перемістити ближче до зелених клинів і відкритих просторів - зокрема в районі скверів та шкіл. Натомість кілька добре оглядованих майданчиків отримують статус основних, із кращим покриттям, освітленням. Для виставкових і меморіальних об'єктів виділяються два-три майданчики подій у межах центру. Саме там передбачається монтаж сцен, стендів, тимчасових інсталяцій. Частину наявних меморіальних елементів, що зараз опинилися у центрі пішохідного руху, доцільно перенести саме на більш відповідну їм ділянку позаду адміністративної будівлі, «Білого Дому»

Сезонні ярмарки зводяться до кількох фіксованих місць замість розкиданих по всьому центру рядів. Це дає змогу проводити свята й фестивали не перегороджуючи рух пішоходам

Запропоноване впорядкування не скасовує вуличну активність, але розводять між собою торгівлю, відпочинок, дитячі зони й простори подій. Проходи стають ширшими й зрозумілішими, а тимчасові об'єкти працюють як продумане доповнення до громадських просторів, а не як перешкоди.

2.10 Озеленення та природні компоненти території

Під час обстеження території помітно, що зелені ділянки зосереджені в кількох місцях, а в проміжках переважає щільна забудова та тверде покриття.

Найбільш виразна зелена смуга проходить по бульвару в південній частині. Між круговими розв'язками тут послідовно розташовані невеликі сквери. У кожному є відкриті газони, дерева по периметру, місцями кущі та кілька лав уздовж доріжок.

У центральній частині, довкола площі Ринок, зелень має точковий характер. Біля окремих фасадів є вузькі смуги трави, квітники, поодинокі дерева. Усе це підкреслює історичні будинки, але не створює повноцінного парку: тіні мало, безперервних зелених масивів немає, тому простір працює передусім як пішохідна площа.

У внутрішніх дворах житлових кварталів ситуація різна. Деінде збереглися ділянки газону з кількома деревами та кущами, інколи - з лавами чи простими дитячими елементами. В інших дворах зелені практично немає: більшу частину займають проїзди і стоянки, а озеленення лишається вузькими смужками вздовж огорож .

Вздовж частини вулиць зовнішнього кільця посаджені придорожні ряди дерев. Найкраще це помітно на відрізках Січових Стрільців, Михайла Грушевського та Пилипа Орлика. Деревя стоять між тротуаром і смугою руху, дають тінь і візуально відділяють пішоходів від транспорту. На інших вулицях дерева з'являються фрагментами або відсутні: тротуар безпосередньо прилягає до фасадів.

По території розкидані окремостоячі дорослі дерева - біля храмів, шкіл, адміністративних будівель, на розривах між житловими блоками. Вони покращують мікроклімат у конкретних точках, але між ними немає безперервного зеленого ланцюга. У результаті зелений каркас складається з бульварної осі, кількох скверів і розрізнених фрагментів у дворах.

Запропоновані зміни спрямовані на те, щоб розрізнені зелені «острівці» перетворити на більш цілісну систему. Блок рішень стосується внутрішніх кварталів. У кількох дворах, де зараз переважає бетонне покриття , заплановано збільшити площу газонів і висадити дерева по осі проходів. На схемі ці ділянки позначені штрихуванням як межі пропозиційного озеленення.

Окремий акцент - відкриття доступу до великої зеленої території на північному сході ділянки, яка зараз фактично ізольована. Пропонується організувати нові входи з боку вулиць Шпитальної та Дністровської, облаштувати всередині прогулянкові маршрути та рекреаційну зону. Так ця зона із закритого «фону» перетворюється на доступний сквер районного масштабу й підсить всю систему громадських просторів центру. У результаті бульварні сквери, внутрішні двори й раніше закриті зелені масиви поєднуються послідовною мережею. Люди отримують можливість рухатися між основними громадськими просторами, майже не виходячи з зеленого середовища, а центр міста - чіткіший природний каркас, який підтримує комфорт перебування.

2.11 Функціонально-планувальна структура території

У вибраній частині центру чітко помітно поділ на активне громадське ядро й житлові пояси навколо нього. Уздовж головних вулиць та довкола основних площ зосереджені громадські, торговельні, культурні, сакральні й адміністративні функції. Усередині кварталів переважає житлова забудова з окремими навчальними й господарськими вставками.

Житлові будинки формують більшість фасадів уздовж Січових Стрільців, Новгородської, Грушевського, частини Дністровської та сусідніх вулиць. На перших поверхах значна частина цих будинків зайнята дрібною комерцією: кав'ярні, магазини, сервісні точки. Верхні рівні залишаються житловими. Двори працюють як напівзакриті простори повсякденного користування мешканців і майже не включені до загальної системи громадських місць.

Громадські й культурні функції тягнуться до ратуші, Вічевого майдану, комплексу Палацу Потоцьких, частини Дністровської й Шпитальної. Тут розташовані музеї, заклади культури, простори для подій і туристична інфраструктура. Площі цього поясу фактично виконують роль основних громадсько-подієвих майданчиків. За польовими спостереженнями, у години активності використовуються приблизно чотири п'ятих їхньої площі.

Сакральні об'єкти утворюють власну мережу «якорів», але просторово не відірвані від міського життя. Території біля храмів працюють як сакральні-громадські: тут одночасно відбуваються релігійні події, неформальні зустрічі й короткі зупинки на щоденних маршрутах між житлом і центром.

Адміністративні будівлі зосереджені навколо площі Шептицького та вздовж Грушевського. Площа перед Білим Домом формально має потенціал

центрального майданчика, однак фактична задіяність її поверхні невисока - орієнтовно третина площі використовується протягом дня. Більшість часу простір виконує функцію підходу до будівлі, а не повноцінного громадського місця.

Торговельні вузли зосереджені на ринку біля Новгородської та Дністровської, Шпитальної та на фронтах перших поверхів уздовж головних вулиць. Частина відкритих площ фактично перетворена на розширення торговельних зон і зайнята тимчасовими конструкціями, що обмежує можливість їхнього громадського використання.

У сукупності структура території складається з насиченого громадсько-торговельного ядра, адміністративно-культурних осей і житлових поясів. При цьому окремі площі з вигідним розташуванням та значним потенціалом (насамперед адміністративні і частина торговельних) працюють істотно слабше, ніж громадсько-подієві вузли, що й виявляє резерви для подальшої трансформації простору.

Пропонується вирішення проблеми не стільки зміну функцій, скільки зміну інтенсивності їх використання. Йдеться про те, щоб центральні площі працювали більш рівномірно: частину навантаження з перевантажених ділянок перенести на ті, що сьогодні використовуються слабо. Відсотки над окремими майданчиками відображають бажаний рівень задіяності після перетворень.

Для площ громадсько-подієвого характеру (район ратуші та Вічевого майдану) зберігається високий показник активності на рівні близько 80 %. Ці простори вже працюють як основні майданчики міських подій, тому завдання полягає не стільки в нарощуванні активності, скільки в підтримці якості перебування й уникненні надмірного перевантаження.

Площі культурно-подієвого та сакрально-громадського типу пропонується підтягнути до середнього рівня задіяності - орієнтовно 50-60 %. Для цього передбачається доповнення їхньої функції регулярними культурними програмами, невеликими подіями, стаціонарними та тимчасовими елементами благоустрою (зони сидіння, невеликі сцени, місця для камерних виставок), а також покращенням пішохідних зв'язків із навколишніми вулицями.

Площі адміністративної зони, зокрема перед Білим Домом, розглядаються як головний резерв. У пропозиції орієнтуємося на рівень задіяності близько 50 % за рахунок поєднання представницької та громадської функцій: поява постійних місць для короткочасного відпочинку, інтеграція зелених фрагментів, також пропозиція створення музейного та меморіального простору.

Окремо опрацьовано площі, що нині зайняті торгівлею не за призначенням. Їхній цільовий показник задіяності знижується, натомість частина території звільняється від хаотичних конструкцій і повертається до громадського використання. Торгівля концентрується у структурованих зонах, а решта площі працює як відкритий простір - з можливістю гнучкого використання під сезонні події, ярмарки чи інші тимчасові активності.

У підсумку пропонується модель передбачає:

- перерозподіл активності між основними міськими майданчиками
- посилення ролі недовикористаних адміністративних і культурних просторів
- обмеження надмірної торгівлі на ключових площах і повернення частини території громадським сценаріям.

2.12 Аналіз відвідуваності центральних площ міста за віковими групами

Аналіз відвідуваності площі «Білого дому»

За результатами аналізу відвідувачів біля «Білого дому» найчастіше перебувають три групи населення: дорослі мешканці, молодь і туристи. Кожна група займає близько 40-50% від загальної кількості людей на площі. Площа відіграє переважно місце зустрічей, очікування, а не простір для довгого відпочинку. Кількість відвідуваності людей похилого віку значно менше. Натомість дітей значно менше, показник орієнтовно вдвічі нижчий, ніж у людей похилого віку. Пояснює ситуацію, відсутність дитячого майданчика, чи рекреаційної відпочинкової зони. Відвідувачі із обмеженими можливостями не часто відвідають дану площу - проте є поодинокі випадки. Причиною є важка доступність: перепади рівнів, покриття, яким не комфортно долати візком шлях, відсутність поручень до під'їздів.

Після переосмислення простору біля «Білого Дому» орієнтуємося на іншу картину відвідуваності. Хотілося б, щоб площу однаково активно використовували не лише дорослі й туристи, а й молодь, діти, люди похилого віку та відвідувачі з інвалідністю. На графіку це приблизно такі орієнтири: дорослі й туристи залишаються на рівні 60-70 %, молодь - близько 55-60 %, діти й люди похилого віку - близько 30-35 %, люди з обмеженою мобільністю - не менше 35-40 %. Тобто площа мала б працювати не «для когось одного», а як спільний майданчик різних груп.

Аналіз відвідуваності площі «Станіславівської фортеці»

Під час аналізу помітно, що до найвищого рівня відвідуваності на площі біля «Станіславівської фортеці», відносяться туристи. Туристи найчастіше з'являються на майданчику: приходять групами, фотографуються, користуються терасами кафе. Простір сприймається насамперед як частина туристичного маршруту, а не як щоденна площа для мешканців навколишніх кварталів.

Категорія дорослих відвідувачів теж помітна, але все ж не в такій кількості. Переважно це відвідувачі закладів, працівники офісів поблизу, супровід туристів. Людей похилого віку значно менше: вони або проходять транзитом, або недовго затримуються у найбільш захищених від вітру й сонця місцях. Молодь використовує площу радше як фон - зустрітися, зробити фото й рухатися далі.

Категорія дітей на території зовсім не велика. На площі відсутній виразний дитячий куточок, більшу частину площі займають проходи й тераси, тому батьки рідко обирають це місце як основний простір прогулянки. Людей з обмеженою мобільністю помітити практично не можливо: поодинокі відвідувачі з'являються епізодично. Причина, ймовірно, у складних підходах, перепадах рівня та відсутності чітко організованих безбар'єрних маршрутів. У підсумку площа працює переважно на туристичний потік та мобільні групи населення. **Начало формь**

Площа «Станіславівської фортеці» в проєкті пропонується як місце, яке відвідують різної вікової категорії люди. На схемі помітно, що частина людей лей похилого віку, дорослих, молоді, дітей і туристів близькі між собою. Тобто простір повинен працювати як міський майданчик, відкритий для усіх мешканців, і для гостей.

Порівняно з теперішнім станом зростає роль місцевих жителів. Насамперед йдеться про молодь і дітей: для них у проєкті пропонується умови, які дають підстави відвідування площі. Туристи, як і раніше, активно користуватимуться площею, але їхня присутність уже не визначатиметься одноосібно.

Окремо враховано людей з обмеженою мобільністю. У запропонованому варіанті відвідуваність прогнозується більша, ніж зараз, хоч і дещо нижча за показники інших груп.

Аналіз відвідуваності площі «Площі Ринок»

На схемі аналізу спостерігається, яка саме група відвідує площу Ринок і в яких приблизних пропорціях. Помітно, що група туристів, займає найвищий рівень відвідуваності. Це демонструє, що простір нині працює передусім як туристична локація, і основний потік відвідувачів формують саме гості міста.

Категорії дорослих та молоді мають схожі значення відвідування, без різкого відриву одне від одного. Літніх людей менше, але їхня присутність усе ще помітна. Діти займають ще меншу частку, яка за довжиною стовпчика помітно поступається основним групам місцевих мешканців, площа не пристосована до розважально-ігрового відпочинку.

Найменший показник у група людей з обмеженими можливостями. Така різниця натякає на те, що ця категорія користувачів з'являється на площі рідше, через умови, які не повністю відповідають їхнім потребам. Площа не передбачає у собі пандусів та безбар'єрність, що не дозволяє вільно переміщатися.

У підсумку загальний розподіл виглядає нерівномірним: туристи утворюють найбільшу групу, тоді як місцеве населення представлено значно скромніше, а окремі категорії - як-от діти й люди з обмеженою можливістю - мають зовсім незначну частку.

У пропозиційному варіанті, площа Ринок усе ще приваблює багато туристів, проте її роль не обмежується лише функцією туристичного об'єкта. Передбачається, що простором активніше користуватимуться мешканці міста: люди похилого віку, дорослі та молодь. Їхня присутність за обсягом є близькою, тому площа сприймається як спільний міський простір для різних вікових груп, а не як місце, розраховане головним чином на приїжджих.

Категорія дітей все ж у порівнянні є меншою. Площа задумується як територія, куди вони приходять разом із дорослими або самі, тобто їхня поява в цьому просторі є регулярною, а не випадковою.

Окремо врахована присутність людей з обмеженою можливістю. У проєктних очікуваннях їхня кількість зростає порівняно з теперішнім станом, хоча ця група все ще менша за основні категорії користувачів. Водночас такі відвідувачі розглядаються як звична частина щоденного життя площі й інтегруються в загальний потік людей.

Схема відвідуваності показує, що площа Центрального ринку найбільше пов'язана з повсякденним життям місцевих мешканців. Найчастіша група відвідуваності це є дорослі та люди похилого віку: вони користуються простором регулярно, у межах щоденних маршрутів і рутинних справ.

Молодь присутня, але значно в меншій кількості. Їх участь радше доповнює основний потік, а не визначає характер площі.

Туристів на схемі практично не видно, так само дуже низькою є частка людей з обмеженою можливістю. У такій конфігурації площа Центрального ринку функціонує передусім як робочий, утилітарний простір для містян, а не як виразний публічний чи туристичний осередок. Дана пропозиція, для площі Центрального ринку формує більш рекреаційну характеру, зберігаючи при цьому торговельну складову. Простір застосовуватиметься, як відкрита міська територія, де поєднуюватимуться місця відпочинку, коротких зустрічей і дрібної торгівлі.

Структура відвідувань вікових категорій стає більш збалансованою. До відвідувачів площі, окрім дорослого населення і людей похилого віку, долучаються молодь і діти. Це ознака, що площа поступово переходить від утилітарного використання до більш змішаного. Кількість туристів прогнозовано набирають.

Прогнозовано зростає кількість людей із обмеженими можливостями, що вказує на покращення умов доступності та інтеграцію цієї категорії в загальний міський потік. У результаті площа Центрального ринку розглядається як спільний простір для різних груп, де поєднуються рекреація, комерційна активність і щоденне життя міста.

Висновок

Узагальнюючи аналіз усіх площ, можна побачити спільну тенденцію: простори відходять від вузької, однотипної функції й орієнтації на одну-дві домінуючі групи. Натомість закладається більш змішана модель використання, де поруч присутні місцеві мешканці різного віку, туристи та люди з обмеженими можливостями. Зростає частка рекреаційних сценаріїв у поєднанні з торгівлею та повсякденними маршрутами. У цілому проєктне бачення рухається в бік відкритих, інклюзивних міських просторів, які працюють як спільні майданчики для різних користувачів, а не як спеціалізовані зони для окремих категорій.

2.12 Інклюзивність та безбар'єрність простору.

У межах території пішохідні переходи розміщені по зовнішньому контуру дослідженої межі вулиць: Січових Стрільців, Пилипа Орлика, Новгородської, Дністровської, Грушевського, Оранки. На перехрестях цих вулиць відстань між переходами є прийнятною, завдяки чому основні входи до центру формально мають пішохідний доступ. У середині історичного ядра, де вулична мережа дрібніша, кількість позначених переходів менша, перетин проїжджої частини часто відбувається у довільних місцях.

Частина переходів обладнана пониженими бордюрами та короткими пандусами, але система неповна. На одному й тому самому перехресті можна побачити пониження з одного боку і високий бордюр з іншого. На старих ділянках бруковані стики покриття нерівні, є перепади рівня, які ускладнюють рух людям на візках і батькам з дитячими колясками. На вузьких тротуарах додатковою перешкодою стають сходи до входів у магазини та виступаючі елементи вивісок.

Світлофори зосереджені на вулицях із найінтенсивнішим транспортним рухом по периметру території. У середині центру регульованих переходів уже значно менше, особливо на вулицях із змішаним пішохідно-транспортним рухом. Звукових сигналів майже немає, тому для людей із порушеннями зору орієнтація на перехрестях ускладнена.

У підсумку територія має базову мережу переходів, але з погляду інклюзивності вона працює лише частково. Найбільш проблемними є ділянки без понижених бордюрів, вузькі тротуари старої забудови та нерегульовані переходи біля місць масового руху. Саме ці відрізки потребують першочергового доопрацювання, якщо ставити завдання повної безбар'єрності центральної частини міста.

Після аналізу існуючої мережі переходів головним завданням стало не стільки змінити їх розташування, скільки зробити кожен із них реально доступним. Уздовж вулиць Січових Стрільців, Пилипа Орлика, Новгородської, Дністровської, Грушевського та Оранки всі наявні переходи пропонується обладнати повноцінними пониженими бордюрами з двох боків. Там, де наразі є лише часткове пониження, воно доводиться до єдиного рівня; де його немає, передбачається новий пандус шириною, достатньою для безпечного роз'їзду візка й пішохода. Окремо враховано місця, де тротуар звужений або має різкий перепад висоти: тут заплановано вирівнювання покриття й корекцію радіусів поворотів, щоб не виникло «ступенів» посеред маршруту.

Також враховується орієнтація для людей з порушенням зору. Біля світлофорів і ключових пішохідних переходів закладається тактильна плитка: перед лінією переходу, на підході до пандусів і біля місць, де маршрут змінює напрям. Для перехресть із інтенсивним рухом передбачено поєднання світлофора, пониженого бордюра і тактильного поля в одну зрозумілу схему, щоб відчувався край проїжджої частини. У цілому

пропозиція не сильно змінює вуличну мережу, а доводить наявні переходи до однакового, зручного для всіх стандарту з урахуванням усіх норм. Зовнішнє кільце вулиць навколо історичного ядра формується як безперервний маршрут, яким без додаткових перешкод можуть користуватися люди на візках, батьки з дитячими колясками, літні мешканці й пішоходи з різними потребами.

Нормативні вимоги до пандусів.

У безбар'єрності пандус розглядають як звичайну ділянку пішохідного шляху, а не як «додаток» до сходів. Тому до нього висувають досить конкретні вимоги. Найважливіша з них - ухил. Для зовнішніх пандусів, що ведуть до входів у будівлі чи на громадські майданчики, прийнято невеликий нахил, орієнтовно до 8 %. Якщо різниця висот зовсім мала, скажімо 10-15 см, допускають трохи крутіший спуск, але лише на дуже короткій ділянці.

Для одностороннього руху пандуса достатньо близько 1,2 м. Де очікуються зустрічні потоки, закладають щонайменше 1,5-1,8 м, щоб два візки могли спокійно розминутися. Поверхня має бути рівною й неслизькою, без порогів, різких стиків і ям. Поперечний ухил роблять мінімальним: вода повинна стікати, але колеса не мають «з'їжджати» набік.

Поручні на зовнішніх пандусах передбачають з обох боків, зазвичай у двох рівнях. Верхній зручний для дорослих, нижній - для дітей та людей невеликого зросту. Кінці поручнів не обриваються на схилі: їх продовжують по горизонталі ще на кілька десятків сантиметрів, щоб опора не зникла раптово. Уздовж відкритого краю встановлюється невисокий бортик, який не дає колесам з'їхати з площини. У місцях інтенсивного руху та на переходах доцільно додавати тактильні вставки й контрастне покриття - це допомагає людям з порушенням зору зрозуміти, де починається спуск або вихід на проїжджу частину.

Якщо дотримуватися цих нормативних вимог, пандус під'єднує будівлю чи площу до безбар'єрного міського маршруту для усіх мешканців міста.

Нормативні вимоги до підйомних пандусів

Коли мова заходить про пандуси, здається, що це просто похила доріжка. Але якщо глянути уважніше, то там є свої правила, без яких конструкція або незручна, або взагалі небезпечна. Спробую коротко й більш «по-людськи» описати основні вимоги, на які варто орієнтуватися.

1. Ухил та його особливості

Починають завжди з ухилу. Він не повинен бути великим - інакше по ньому важко чи навіть неможливо підніматися. Тому нахил роблять плавним. Якщо потрібно набрати велику висоту, роблять не один довгий підйом, а кілька окремих частин. Між ними мають бути рівні місця, щоб можна було зупинитися, віддихатися або просто вирівняти положення візка.

2. Ширина проходу

Ширина - це не дрібниця. Вона має дозволити їхати без страху, що колесо зіскочить з краю. Через це проєктувальники залишають запас у кілька сантиметрів з обох боків. Також часто ставлять бортики. Вони невеликі, але саме вони не дають візку «поїхати» у бік.

3. Поручні по обидва боки

Поручні - це опора. Їх встановлюють із двох сторін, причому на зручній висоті. Важливо, щоб вони не обривалися посередині та не «зникали» на поворотах. Люди тримаються за них майже постійно, тому вони мають йти без розривів, наскільки це можливо.

4. Площадки між прольотами

Якщо пандус складається з кількох відрізків, між ними роблять горизонтальні площадки. Без них підйом вийде занадто важким. На такій площадці можна розвернутися або просто перевести дух. Розміри майданчика не роблять мізерними - там повинен поміститися візок і ще трохи місця для маневру.

5. Покриття поверхні

Окрема тема - покриття. Воно не повинно бути слизьким ні в дощ, ні взимку. Крім того, на поверхні не допускають тріщин, різких стиків чи виступів. Навіть невеликий поріг може створити серйозні труднощі або небезпеку, якщо людина рухається без супроводу.

6. Доступ перед пандусом і після нього

Пандусом важливо не тільки підніматися, а й мати можливість до нього під'їхати. Тому простір перед початком і після закінчення має бути вільним. Там повинно вистачати місця для повороту чи короткої зупинки. Часто про це забувають, і тоді навіть правильний пандус стає незручним.

Тактильна плитка

Тактильна плитка - це спеціальне покриття для того, щоб люди із проблемами зору були простіше орієнтовані. Вона потрібна на тротуарах, біля переходів, поруч із сходами, а також усередині будівель.

Мета плитки - допомогти зрозуміти, куди йти, де зупинитися і де є небезпека.

1. Рельєфна плитка має мати чітку поверхню, щоб її можна було відчутися ногами або тростиною. Виступи не повинні бути високо високими, бо вони заважають руху. Види плитки:

Попереджувальна - сигналізує про небезпечні місця, наприклад сходи або обрив.

Направляюча - веде по маршруту, зусилля не збитися.

Інформаційна - показує, де починається або закінчується маршрут, або змінюється напрям.

Потрібно врахувати, що неправильно вибраний тип плитки робить її безглуздою. Наприклад, направляюча плитка перед сходом не виконує функцію попередження.

2. Колір і контраст плитки має виділятися на фоні тротуару чи підлоги. Контраст між тим, хто бачить частково, швидше орієнтується. Якщо плитка того ж кольору, що і навколишнє покриття, її важко помітити. Тому потрібно вибирати контрастні кольори.

3. Розміщення плитки не можна поставити там, де на шляху перешкоди: лавки, рекламні щити або стовпці. Вона повинна вести людину безпечно від початку до кінця маршруту. Потрібно врахувати, щоб плитка не була дуже близько до стін або бордюрів. Це дозволяє тростини, чи коляски вільно проходити.

4. Матеріал плитки повинна бути міцною і витримувати людей, коляски та велосипеди. Поверхня не має бути слизькою навіть під час дощу снігу. Тріщини та виступи неприпустимі, бо вони створюють небезпеку.

5. Комплексність плитки працює разом тільки з іншими елементами: освітленням, контрастом, знаками та безпечними підходами. Якщо плитка міститься без продуманого маршруту або на шляху є перешкоди, користі від неї мало. Тому це потрібно отримати при проєктуванні.

Санвузли для людей з обмеженими можливостями

Санвузли для людей з обмеженими можливостями - це приміщення, де можна користуватися туалетом безпечно, навіть якщо важко рухатися.

Такі санвузли роблять у школах, лікарнях, на вокзалах, у магазинах та інших громадських місцях, щоб людям було зручно і безпечно пересуватися.

Простір і розміри

1. Усередині має бути достатньо місця для руху.
 2. Двері повинні бути широкими - не менше 90 см, щоб пройшов візок.
 3. Для розвороту візка треба залишати близько 1,5-1,7 м у діаметрі.
 4. Біля унітазу і умивальника має бути простір для підходу і відходу.
- Наприклад, якщо санвузол дуже тісний, користуватися ним буде важко.

Унітаз і поручні

1. Унітаз ставлять на висоті 45-50 см від підлоги.
 2. Поручні ставлять з обох боків - вони допомагають сідати і підніматися.
 3. Поручні можуть бути відкидними, щоб зручно було людям з різними потребами.
- Треба врахувати, що без поручнів користуватися санвузлом буде складно.

Умивальник і дзеркало

1. Умивальник ставлять так, щоб можна було користуватися сидячи.
2. Під ним має залишатися місце для ніг.
3. Дзеркало краще нахилити або поставити на рівні очей людини у візку.

Двері і доступність

1. Двері повинні легко відкриватися з обох боків.
 2. Ручки роблять зручними для однієї руки.
 3. Замки прості і безпечні.
- Треба перевіряти, щоб двері не заважали пересуванню.

5. Підлога і безпека

1. Підлога неслизька навіть під час дощу чи снігу.
2. Перепадів рівня і порогів бути не повинно.
3. Для людей з порушенням зору можна додати тактильні смуги.

6. Додаткові елементи

1. Кнопки виклику допомоги.
2. Пеленальні столики для батьків із дітьми.
3. Достатнє освітлення, щоб не засліплювало і не створювало тіней.

Висновок

Санвузол для людей з порушеннями рухливості повинен бути зручним і безпечним, щоб користуватися ним можна було без зайвих зусиль і ризику травм. Усередині має бути достатньо місця, щоб людина на кріслі колісному могла заїхати, розвернутися і підійти до унітаза та умивальника. Двері роблять ширшими, ніж у звичайних туалетах, і ставлять так, щоб вони не перекривали простір для руху біля унітаза і, за можливості, біля умивальника встановлюють стаціонарні та відкидні поручні, які допомагають перенести вагу тіла, сісти й підвестися. Покриття підлоги обирають неслизьке, без порогів і різких перепадів. Унітаз і умивальник монтують на висоті, зручній для користувача, освітлення повинно бути рівномірним і достатньо яскравим, без різких тіней.

У спеціально обладнаному санвузлі, крім базових елементів, доцільно передбачати кнопку виклику допомоги. Її розміщують там, де до неї можна дотягнутися з крісла колісного і в разі падіння - з підлоги. За можливості влаштовують також пеленальний столик, придатний як для догляду за дитиною, так і для людини, яка потребує стороннього супроводу.

Коли приміщення має достатню площу, зручні висоти сантехнічних приладів, надійні поручні й продуману систему виклику, користувач може виконувати усі необхідні дії без постійної допомоги інших. Такий санвузол стає не винятком, а звичайною частиною будівлі, яка враховує потреби різних груп відвідувачів.

2.14 Аналіз потенціалу та ризиків території .

Досліджувана частина міста добре відчувається як центральна частина міста. Історична забудова, окремі будівлі та площі формують впізнаване ядро міста. Окремі об'єкти розташовані досить близько один до одного, тому їх не складно поєднати в один культурний маршрут. Вулиці мають довгі візуальні коридори, з яких відкривається кілька характерних ракурсів на площі та фасади.

Проблеми теж помітні. Простір перевантажений автомобілями, багато стихійного паркування, через що звужуються тротуари й площі. Зелені насадження є, але їх мало, тіні не вистачає, у жаркий період. Деякі фрагменти середовища працюють окремо, немає відчуття цілісної системи. Частина історичних шарів погано читається, зокрема там, де колись був єврейський квартал. У певні години й сезони активність падає, площі стоять майже без людей.

Разом із тим територія має запас для розвитку. Тут можна розвивати пішохідні й велосипедні маршрути, додавати зелені й місця для сидіння та короткого відпочинку. Є потенціал для посилення туристичної складової й підтримки локального бізнесу через події, ярмарки, невеликі фестивалі. Потрібно лише врахувати обмеження: сильний тиск транспорту, нестачу вільних ділянок і невеликий бюджет на зміни, а також ризики, пов'язані з перегрівом, браком зелені та можливими випадками вандалізму.

2.15 Об'ємно-просторова концепція проєкту

У проєкті пропонується перевести центр міста в пішохідний режим. Вся територія історичного ядра розглядається як суцільна пішохідна зона.

Автомобілі переносяться на зовнішній периметр, а всередині формується зона вулиць і площ, де люди можуть вільно ходити, затримуватися, переходити з однієї локації в іншу без постійного контакту з транспортом. Це кільце пов'язує між собою ринкові площі, площу частин "Станіславівської фортеці" та навколишні квартали, які раніше працювали більш розірвано.

Уздовж вулиць перекритих для автомобілів, з'являються кілька вузлів із новою забудовою. Кожен із них має свою ідею й свій характер. В одному місці береться мотив державного символу, який спрощується до простих геометричних фігур і перетворюється на низьку розтягнуту в плані структуру з озеленими фрагментами та можливістю руху по різних рівнях.

В іншому вузлі на території сьогоденного Центрального ринку, трансформується будівля у формі кільця. З замкненої форми вона переростає в розмикаюче кільце із внутрішнім подвір'ям, відкритим до пішохідної вулиці. Такий об'єм одночасно формує затишний внутрішній простір і створює плавний фасад уздовж маршруту. Він може працювати як громадська будівля з активним першим поверхом і одночасно як перехід між щільною історичною забудовою та відкритою площею. Також пропозиція містить у собі ознакувальні елементи, трасування, що підкреслюватиме контури колишньої Тринітарської площі.

Ділянка "Станіславівської фортеці" теж отримує оновлення. Історичний контур укріплень використовується як основа для нового модульного тимчасово-сезонного павільйону із отвором. Таким чином фортеця перестає бути тільки контуром на плані й повертається у щоденний міський сценарій.

На площі Ринок пропонується ознакування, що проглядатиметься як додатковий шар, що підсвічуватиме втрачене. У центрі цього опиняються ратуша та єврейський квартал, їх присутність не реконструюється буквально, а радше окреслюється й натякається через лінії, прозорі вставки, поодинокі акценти в покритті, ознакувальні стенди інформації.

Єврейський квартал виявляється через легке трасування його колишньої структури та делікатне відкриття історичних рівнів у межах дослідницьких розкопок. Поруч з ними з'являються металеві плити з текстовою інформацією про ключові події, пов'язані як із розвитком Івано-Франківська, так і з історією єврейської громади. У підсумку площа набуває подвійного читання: як звичайний публічний простір і як поле пам'яті, де сучасне використання співіснує з тихими позначками минулих міських нашарувань.

Усі нові об'єми залишаються невисокими, вони не конкурують із силуетом історичного центру й не перебивають існуючі домінуючі. Їхнє завдання інше, це позначити основні входи, перехрестя, виходи на площі, зробити маршрут більш читабельним і послідовним. Людина, яка рухається цією територією, проходить через серію зупинок: майданчики, внутрішні дворики, оглядові точки, невеликі підйоми й спуски. У підсумку концепція пропонує змінити сам спосіб користування центром. Замість простору, де головну роль відіграє транспорт, формується мережа пішохідно-рекреаційних місць із елементами торгівлі та культурних активностей. Історичний шар не відділяється від людей, а вшивається в маршрут, а нові об'єми виступають посередниками між наявною забудовою та сучасними потребами мешканців і відвідувачів.

2.16 Формоутворення та його ідеологічні засади.

Формоутворення на території "Білого Дому"

На схемі формоутворення відображено, як із впізаного символу поступово формується об'єм музею. Вихідною точкою є контур українського герба - тризуба. Його не переносять у простір буквально, а розкладають на кілька простих елементів: вертикальну вісь, поперечні промені, основу. На другому етапі ці частини розгортаються в плані у вигляді хреста, який читається вже як схема майбутньої будівлі: центральна вісь руху, поперечні галереї, невеликі вставки, що формують бокові простори. На третьому кроці до цієї структури додаються зелені фрагменти й м'які обриси, і з суто графічного знака виходить низька павільйонна споруда, вплетена в ландшафт.

Асоціативний ряд тут теж іде від тризуба до хреста й маку. Герб задає тему державності й боротьби за незалежність, тобто говорить про те, що музей присвячений не абстрактній війні, а саме українсько-російському протистоянню. Хрест з'являється як планувальна схема й одночасно як знак ушанування тих, хто загинув. Якщо дивитися зверху, сходи й площадки навколо центральної частини розходяться хрестоподібно й нагадують чотири пелюстки маку. Мак у цьому контексті - символ пам'яті, крижкості людського життя й крові, пролітої на війні, але водночас і відновлення, бо це рослина, що з'являється навіть на пошкодженій землі.

За масштабом об'єкт не прагне бути домінуючим. Його об'єм розтягнутий у плані, низький, частково посаджений у рельєф, тому він не змагається з адміністративною будівлею Білого дому, перед якою розташований. Навпаки, павільйон підкреслює головний вхід, формує перед ним упорядкований простір і задає більш людський масштаб. З відкритого майданчика зберігаються візуальні коридори на фасад, а сам музей сприймається як продовження площі: його дах і тераси можна використовувати як оглядові або місця для короткого відпочинку. Таким чином форма працює не як окрема будівля, а як частина простору, що організовує підхід до адміністративної будівлі й одночасно фіксує тему пам'яті про загиблих.

Запропонований об'єкт - це невеликий меморіал пам'яті загиблих військових. Об'єкт планується розташувати позаду будівлі Білого Дому, поверх існуючого укриття. Простір задуманий не як великий монумент, а як спокійна рекреаційна зона, куди можна прийти посидіти й наче побути наодинці із померлими рідними.

Форма об'єкту є плавною, без чітких кутів, ближча до овальної. Усередині - декілька рядів вигнутих лав і плит, які тягнуться по колу навколо зеленої вставки. Між лавами залишені вузькі смуги зелені. Через елемент озеленення, простір сприймається не як кам'яний об'єм, а як невеликий сад. Уздовж лав розміщені меморіальні засклені плити: на кожній розміщено по п'ять заглиблено врізані імена загиблих із фотографіями. Людина може пройти по колу, зупинитися біля окремої плити, сісти поруч, поставити квіти чи свічку.

За висотою й масштабом меморіал не перебиває адміністративну будівлю й не намагається змагатися з нею. Він працює як тихий двір позаду із меморіальним курганом. Важливий мотив цієї пропозиції - зібрати пам'ять в одному місці й звільнити центральні вулиці, зокрема стометрівку, від тимчасових стендів і випадкових інсталяцій для військових. Замість розкиданих елементів з'являється один впорядкований простір, де пам'ять про загиблих позначена постійно і в більш гідній формі.

Формоутворення на території "Центрального ринку" по вулиці Дністровській та Шпитальній.

На території Центрального ринку пропонується сформувати новий об'єм павільйонного типу у формі кільця. Він стає основною архітектурною домінуючою цієї ділянки, але за масштабом лишається ринковою будівлею, а не окремим монументом. Форма не взята «з нуля»: за основу береться існуючий кінний млин, який зараз фактично перетворений на склад. Стару конструкцію пропонується демонтувати, зберігши ідею кільцевого плану, та відтворити її в сучасних матеріалах і з іншою якістю простору.

Новий павільйон працює як місце для рослинної торгівлі та одночасно як зона відпочинку. Уздовж зовнішнього кільця розміщуються торгові

модулі для продажу квітів, розсади, саджанців. Внутрішній двір відкривається як невеликий зелений майданчик, де можна просто присісти, перепочити між покупками, зустрітися з кимось. Кільцева форма дозволяє організувати рух по периметру, не створюючи хаотичних проходів, які зараз характерні для ринку.

Частина території, що сьогодні повністю забита стихійними рядами й тимчасовими конструкціями, таким чином звільняється. Вона переходить у формат рекреаційно-торгової зони з більш впорядкованими ятками, можливістю поставити кав'ярню, невеликі сезонні стенди. Новий павільйон у такій схемі не тільки змінює фасад Центрального ринку, а й упорядковує всю ділянку, пов'язуючи ринкову функцію з більш комфортним простором для перебування людей

Формоутворення на території "Станіславівської фортеці"

На площі колишньої Станіславівської фортеці пропонується модульний павільйон, який у плані повторює контур втраченої фортифікаційної споруди. Об'єкт виготовлений із дерев'яного каркасу. Усередині залишається відкрита частина з майданчиком, де можна поставити ялинку, сцену чи просто залишити простір для зустрічей.

Конструкція складається з дерев'яних панелей, що кріпляться на поворотній системі. Кожну панель можна розвернути навколо своєї осі - більше відкрити павільйон до площі або, навпаки, прикрити від сонця й вітру. Так регулюється і світло, і ступінь прозорості будівлі: в один сезон вона працює майже як навіс, в інший - як більш зібраний об'єм.

Павільйон задуманий для сезонного використання. У теплу пору тут можуть відбуватися ярмарки, невеликі концерти, фестивалі; взимку - різдвяний ринок, святкові події. Об'єкт не нав'язує одну функцію, скоріше дає гнучку оболонку для різних сценаріїв і одночасно м'яко позначає в міському середовищі форму старої фортеці.

Формоутворення на території "Площі Ринок"

На площі Ринок пропонується встановити окрему інформаційну стелу, присвячену ратуші. Її корпус виконують із бетону у формі простої прямокутної тумби. У верхню частину вбудована скляна панель. На склі подано три варіанти ратуші з п'яти відомих історій міста - ті, які можемо відчитати за старими поштівками, фотографіями та іншими зображеннями. Під кожним силуетом вказані роки існування та коротка примітка, чому будівлю перебудували або втратили.

На нижній частині об'єму розміщено невеликий рельєф із планом центральної частини міста в контурі фортеці. Площа Ринок на цьому плані виділена, тому людина одразу розуміє, де саме вона знаходиться у межах історичного ядра.

Для мешканців така позначка фіксує пам'ять про ратушу як будівлю, що неодноразово змінювалася, але завжди залишалася центром міста. Для туристів це проста точка входу в історію: можна зупинитися на кілька хвилин, подивитися на три різні варіанти ратуші, порівняти їх із сьогоdnішнім виглядом площі й краще відчутти, що перед ними результат багатьох періодів розвитку міського середовища.

У проєкті громадський простір на ділянці не відривається від природного середовища, а намагається продовжити його за рахунок самої архітектури. Основний прийом - формування експлуатованих зелених покривів на нових об'єктах. Торгівельний павільйон та павільйон - музей, сприймаються як частина рельєфу: їхні дахи засаджені трав'яним покривом і працюють як додаткові зелені площини у щільній забудові. Це дає не тільки візуальний ефект «м'якої» форми, а й покращує мікроклімат: покрівля менше нагрівається, частково затримує дощову воду, створює прохолодніші зони відпочинку.

Застосовуватиметься інверсійна покрівля. На плиту перекриття послідовно укладаються шар гідроізоляції, утеплювач, дренажний матеріал, роздільний шар гравію або геотекстилю і вже поверх них - ґрунт та озеленення. Така схема дозволяє захистити гідроізоляцію від перепадів температури й механічних ушкоджень, а рослинний шар отримує достатній дренаж і живлення. У результаті дах працює одночасно як конструкція та як ще одна «ділянка» міського зеленого простору, доступна для сприйняття з вікон і з рівня пішохода.

Другий блок рішень стосується відкритості будівель до оточення. Павільйон- музей і та модульний дерев'яний павільйон проєктуються з великими світлопрозорими ділянками і незамкненими контурами. Уздовж фасадів з'являються широкі заклені прорізи, прохідні галереї, навіси, які дозволяють вільно переходити з вулиці всередину і назад. Межа «зовні/всередині» стає м'якою: з інтер'єру постійно відкриваються видові вікна на дерева, газони, меморіальні елементи, а зовні можна відчувати життя будівлі навіть без входу до неї.

У модульному дерев'яному павільйоні використовуються поворотні вертикальні панелі й легкі огороження, які можна частково відкривати або закривати залежно від пори року. У відкритому положенні вони працюють як рами для зелених фрагментів

У підсумку взаємодія громадського простору з природним середовищем відбувається на двох рівнях: через включення зелених в саму конструкцію (інверсійні покрівлі, внутрішні садки, газони) і через відкриті, майже прозорі структури будівель, які не заважають природному світлу, повітрю й візуальному контакту.

РОЗДІЛ III Архітектурно-планувальна структура

3.1 Генеральний план території

Ділянка проєктування охоплює квартал навколо адміністративної будівлі «Білого дому». З трьох боків її обмежують міські вулиці з житловою та громадською забудовою, четвертий бік займає сам корпус адміністрації. Будівля зміщена до західної межі, тому основний відкритий простір формується перед нею та з південного боку. Уздовж периметра збережені проїзди для громадського й службового транспорту, а всередині кварталу рух автівок максимально обмежений.

Генплан виділяє перед «Білим домом» велику представницьку площу трипроменевої форми. Один промінь спрямований до головної магістралі, два інші працюють на сусідні перехрестя. Саме тут збираються основні пішохідні потоки від зупинок і навколишніх кварталів. Другий пояс простору формують зелені смуги, окремі групи дерев і газони, які відділяють площу від проїздів, знімають візуальну жорсткість і частково екранують шум.

Ключовим акцентом цієї площі стає музей повільйонного типу у формі хреста. Він розташований на осі головного входу, але має невелику висоту, тому не перебиває фасад адміністрації, а ніби підводить до нього. Саме цей об'єкт задає головну ідею розвитку ділянки - поєднання адміністративного центру міста з темою пам'яті та підтримки.

Далі композиція продовжується за будівлю «Білого дому». На перекритті укриття запроєктовано плавний наземний меморіальний сад. Сюди веде окремих, спокійніший маршрут уздовж фасаду, без перетину з технічними проїздами. Якщо музей більше пов'язаний із публічними подіями, то задній меморіал працює як місце тихого особистого вшанування.

Усі основні перепади висот на ділянці вирішені пандусами. Підіймання на площу перед «Білим домом» дублюється пологими пандусами, які

вбудовані в покриття й не виглядають як окремі «приставки» до сходів. Вхід до павільйону-хреста доступний із кількох напрямків без бар'єрів: пандуси підводять до рівня підлоги музею з боку головної осі та з бічних підходів. Спуск до заглибленого меморіального саду також супроводжується пандусом, який іде паралельно основним сходам і дозволяє потрапити в простір людям на візках, батькам із дитячими візками, відвідувачам похилого віку. Завдяки цьому весь маршрут - від тротуару вулиці до найнижчої точки меморіалу - залишається безбар'єрним. Під'їзди для службових машин і спецтехніки організовані по периметру ділянки. Можливий під'їзд до парадного входу, до зони завантаження біля музею та до технічних виходів укриття. Ці маршрути не перетинаються з головними пішохідними потоками, тому центральна частина кварталу функціонує як громадський простір, а не як парковка. Уздовж вулиць передбачені лише окремі місця короточасного паркування. У результаті генплан вибудовує послідовність просторів: від відкритої трипроменевої площі перед адміністративною будівлею - через павільйон-хрест із музейною функцією - до камерного меморіалу в глибині кварталу. Усі елементи зв'язані пішохідними маршрутами та зеленими вставками, тому ділянка сприймається як цілісний ансамбль, де тема пам'яті інтегрована в повсякденне міське середовище.

3.3 Планувальні рішення

План 1-го поверху

У плані першого поверху будівля має хрестоподібний контур. Кожне «плече» хреста працює як окреме крило з власною функцією. Позначка підлоги опущена приблизно на 3 м від рівня площі, тому з усіх входів відвідувач спускається всередину кількома сходами або пандусом. Такий прийом робить інтер'єр трохи захищеним від шуму площі й одночасно підкреслює відчуття входу в інший, більш зібраний простір. Передбачено чотири вхідні групи. Дві основні орієнтовані на південний схід у бік головної магістралі - ними користуються відвідувачі, які підходять з боку міста і площі перед адміністративною будівлею. Ще два входи розташовані з протилежних боків хреста і працюють для тих, хто підходить із двору, меморіального саду або з бічних вулиць. Усі входи рівноправні за функцією й дають можливість організувати круговий рух по периметру.

Після входу людина одразу потрапляє в центр хреста. Це головний зал, відкритий по висоті до даху. У його геометричному центрі встановлено табло з прапорами України, які трактуються як поєднання західної та східної частини країни. Над цією композицією влаштовано круглий світловий отвір у покрівлі, через який природне світло падає прямо на прапори. У сонячну погоду акцент особливо відчутний, у похмуру - дає м'яке розсіяне освітлення, яке «тримає» цей вузол як головний.

Ліве крило (якщо дивитися з основного південно-східного входу) займає блок прийому відвідувачів і підтримки військових. Тут розміщені стійка рецепції, зона очікування, місце для оформлення звернень, невеликий кабінет для індивідуальних консультацій, підсобне приміщення для зберігання роздаткових матеріалів, коробок із допомогою. Частина простору відкрита в центр, щоб працівники бачили рух у залі, частина закрита для більш спокійної роботи.

Праве крило віддане під санітарно-технічні приміщення. Запроектовано окремі санвузли для жінок і чоловіків, обладнані кабінками, умивальниками й невеликими зонами очікування перед входом. Окремо виділено туалет, пристосований для людей з обмеженими можливостями: збільшена площа кабінки, поручні, понижена раковина, можливість заїзду інвалідного візка.

Два інші (плечі) хреста працюють як експозиційні й меморіальні зони. В одному передбачений невеликий буфет із коморою. У протилежному крилі - більш тиха частина: невеликий зал для спільних зустрічей, коротких церемоній, переглядів, а також кімната усамітнення, куди можна відійти від загального потоку.

Враховано міри евакуації у разі небезпечної ситуації. У будівлі закладені кілька способів виходу. Основні двері з боку площі доповнені ще однією групою дверей, розташованою поруч із круговим тамбуром. Ці двері запроектовані як запасний вихід. Від центральної частини павільйону до них веде короткий прямий прохід, без поворотів, тому орієнтуватися просто.

Окремо запланована сходові клітка, що спускається до укриття під будівлею. Вхід до сходів організований із головного залу, так щоб його було видно вже при вході. Сходи ведуть униз одним напрямком, без «глухих» кутів. У результаті люди мають два основні варіанти руху: вийти назовні через двері біля тамбура або спуститися в укриття через сходову клітку, залежно від ситуації.

З цих крил передбачені двері на вулицю, щоб під час подій забезпечити додаткові евакуаційні виходи й прямий зв'язок із зовнішньою площею та маршрутом до заднього меморіалу.

План укриття

До укриття ми потрапляємо двома способами. Перший спосіб - через евакуаційну сходову клітку. Другий - ліфтом, яким пристосований для людей із обмеженими можливостями. Із евакуаційної сходової клітки, ми потрапляємо у невеликий тамбур.

У тамбурі розміщений санітарний куточок з умивальником і вхід до кімнати пункту керування. Далі з тамбура двері ведуть у основне приміщення укриття.

Одразу біля входу всередині розміщений гардероб для верхнього одягу та речей. Поруч також розміщена зона перебування людей, тобто місце, де можна перечекати безпеку, розміщені додаткові лави для очікування. Праворуч виділена санітарна частина: окремі туалети для жінок і чоловіків та окрема кабінка, пристосована для людей на візках.

У протилежному кінці укриття передбачено вихід назовні. Він виводить на поверхню за межі завалу.

3.3 Розгортки ключових фронтів

Існуючий стан

Забудова вздовж вул. Грушевського складається з трьох частин. З боків вулиці розташовані 3-5-поверхові житлові та громадські будинки. Це окремі кам'яниці з власними входами, балконами, виразними цокольними поверхами. За висотою й кроком фасадів вони близькі між собою. У середині фронту стоїть будівля обласної державної адміністрації (Білий дім). Вона помітно вища й довша за сусідні будинки. Фасад вирішений як рівномірна сітка однакових вікон, без виразного членування. Центральний вхід позначений незначним виступом і сходами, але на фоні великої довжини будівлі він майже не читається як головний акцент.

Між фасадом адміністрації та проїжджою частиною сформований широкий заощезнений відступ. Частина його використовується як під'їзд і короточасна стоянка автомобілів, решта лишається порожнім простором без чіткої організації. Озеленення присутнє фрагментарно, дерева розміщені поодинокі й не формують цілісної алеї. Постійних місць для сидіння, навісів чи інших елементів перебування немає.

Пішохідний рух носить переважно транзитний характер. Люди рухаються по тротуару, перетинають відкритий відступ найкоротшим шляхом до входу в будівлю й одразу залишають цю зону. Перед «Білим домом» фактично немає оформленої площі чи міського майданчика, хоча будівля виконує важливу адміністративну функцію й займає ключове положення на вулиці.

У результаті простір перед адміністрацією працює як технічний відступ і зона під'їзду, а не як повноцінний громадський простір. Це створює підґрунтя для появи нового елемента - організованої площі з павільйоном, який міг би позначити головний вхід, задати людський масштаб і надати території виразнішого громадського та меморіального змісту.

Пропозиція

У проєкті, територія навколо будівлі обласної адміністрації розглядається як одна спільна зона. Основна ідея, полягає у заміні технічних відступів й випадкових проїздів на послідовність громадських просторів, пов'язаних між собою.

Перед головним фасадом замість нинішньої смуги заощення з під'їздами й паркуванням формується площа. Рух автомобілів обмежується смугою вздовж вулиці, решта території працює як пішохідна. Покриття вирівнюється в один рівень із тротуарами, прибираються зайві бордюри, з'являються зручні підходи до будівлі. На осі входу ставиться павільйон хрестоподібної форми. Він не перекриває «Білий дім», а виділяє головний вхід і додає людський масштаб перед великою спорудою. Навколо нього з'являються місця, зустрічей, проведення невеликих подій. Уздовж краю площі та ближче до фасаду, додаються дерева й низька зелень, що дає тінь і частково перебиває шум від дороги.

За будівлею, пропонується меморіальна зона. Меморіал формується на земним поверх зони існуючого укриття. Там, де зараз переважає службове використання, формується простіший за композицією, спокійний простір з лавами. Ця частина ділянки орієнтована не на транзит, а на тихе перебування: сюди можна вийти після відвідування установи, просто відпочити або вшанувати загиблих.

У підсумку перед будівлею з'являється оформлена площа з павільйоном, а позаду - більш тиха меморіальна ділянка. Обидві зони змінюють характер оточення «Білого дому»: від технічних відступів і двору - до системи публічних просторів із чітким змістом і зрозумілою структурою для відвідувачів і мешканців.

3.4 Конструктивні рішення

Несучу систему павільйону прийнято монолітно-каркасну. Каркас складається із залізобетонних колон і ригелів, що утворюють хрестоподібний план будівлі. Стіни по периметру несучі, навісні: металевий підконструктив, утеплювач із мінеральної вати, зовнішнє облицювання вентиляційної системи (касети, панелі, можливі вставки з деревини). Внутрішні перегородки - легкі, переважно гіпсокартонні або скляні. Рівень підлоги основного поверху заглиблений приблизно на 3,0 м від прилеглої території. Висота приміщень над відміткою 0 змінна: у допоміжних зонах орієнтовно 2,20 м, у центральній частині з головним залом - до 3,50 м. Такий прийом дозволяє сформувати виразніший простір у центрі й більш камерні (плечі) хреста.

Перекрыття над заглибленим поверхом виконується монолітною залізобетонною плитою, яка спирається на колони каркасу. Конструкція підлоги з боку інтер'єру (зверху вниз):

- керамічна плитка - 20 мм;
- цементна стяжка - 60 мм;
- екструдований пінополістирол - 100 мм;
- шар гідроізоляції;
- залізобетонна плита перекрыття;
- щобенева підготовка по основі.

Покрівля павільйону вирішується як залізобетонна оболонка, що повторює контур хреста в плані. По плиті влаштовується пароізоляція, утеплювач (екструдований пінополістирол або мінераловатні плити), стяжка з ухилами до водоприймальних воронок, гідроізоляційний килим. У видимих з площі частинах передбачається фінішне покриття з листового металу або ПВХ/ПВМ-мембрани з прихованим водовідводом; на окремих ділянках можливе озеленення покрівлі невисоким ґрунтовим шаром.

Меморіальний майданчик позаду адміністративної будівлі спирається на існуючу залізобетонну плиту укриття. Поверх неї влаштовуються шари гідроізоляції, утеплення та стяжки. Частина поверхні виконується як тверде мощення для розміщення лав і руху, інша - як озеленені вставки.

Конструктивно це одна система з перекрыттям укриття, підсилена локальними монолітними елементами в місцях перепаду висот і сходів.

3.5 Інженерно-технічне забезпечення

Для забезпечення повноцінного функціонування проєктованого об'єкту - необхідно забезпечити повний комплекс інженерно-технічних комунікацій, до яких входять:

- електропостачання - від міської мережі із забезпеченням необхідної категорії живлення за основним підключенням у відповідній повній потужності, а також резервне джерело живлення від мобільної генеруючої установки з потужністю, необхідною для аварійного електроживлення;
- водопостачання - від міської мережі, з підключенням до існуючого магістрального міського водопроводу, що проходить по вул. М. Грушевського;
- водовідведення господарсько-побутових стоків - в міську магістральну мережу каналізації на вул. М. Грушевського, відведення технологічних стоків із наступним скидом в міську мережу;
- водовідведення дощових стоків - із покрівлі у міську мережу дренажної каналізації; із території спортивних майданчиків, пішохідних доріжок та інверсивної частини покрівлі - за рахунок вертикального планування території зі скидом для фільтрації та поверхневого проникнення в межах зелених зон; із проїздів - за рахунок ухилів твердих покриттів у напрямку дощоприймальних трапів з відведенням до міської мережі;
- протипожежне водопостачання
- газопостачання не передбачається;
- теплопостачання
- забезпечення зв'язком - передбачається за допомогою встановлення службових засобів для безперебійного мобільного та інтернет-зв'язку від місцевих провайдерів;
- сигналізація - повинно бути влаштовано декілька типів сигналізаційних систем: система звукового та світлового оповіщення про пожежу та інші небезпеки, система керування евакуаванням людей, система аварійної сигналізації, система охоронної сигналізації та відеоспостереження, система контролю доступу тощо;
- система блискавкозахисту - влаштовується як зовнішній контур-блискавоприймач по верхньому периметру будівлі для перехоплення ймовірного імпульсного розряду із відведенням його на заземлений контур.

Безпека експлуатації. Заходи щодо протипожежної безпеки

У процесі проєктування, будівництва, експлуатації, необхідно створити безпечні умови для життя та діяльності людей.

8) "Cities For People" - Jan Gehl

<https://archive.org/details/cities-for-people-jan-gehl/page/21/mode/2up> :

9) Громадські простори Івано-Франківська: виклики, потенціал й шлях до перетворень <https://if.informator.ua/2024/12/09/gromadski-prostory-ivano-frankivska-vyklyky-potencial-j-shlyah-do-peretvoren/>

10) **Планування і проектування публічних просторів в Івано-Франківську: Аналіз підходів з урахуванням принципів кругової економіки.** <https://strategy.if.ua/wp-content/uploads/2024/02/Planuvannya-i-proyektuvannya-publichnyh-prostoriv-v-Ivano-Frankivsku-Analiz-pidhodiv-z-urahuванняm-pryntsyviv-krugovoyi-ekonomiky.pdf>

11) Публічний простір як чинник розвитку локального політичного менеджменту. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/69440/1/%D0%9F%D0%A3%D0%91%D0%9B%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%86%D0%A0%20%D0%AF%D0%9A%20%D0%A7%D0%98%D0%9D%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9A%D0%A3.pdf>

12) **Архітектурно-ландшафтна організація парків, як міських громадських просторів (на прикладі м. Одеса).** - Кисельов В.М. <http://mtp.knuba.edu.ua/article/view/304110/296083>

13) **Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України.** - <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissertation/10294/disertaciya-sosnova-2.pdf>

14) Шевченко Л. С. Особливості формування громадських просторів у сільській місцевості країн Європи // Містобудування та територіальне планування. - 2025-МТП90_Шевченко_169-180.pdf

15) Формування безбар'єрних громадських просторів в історичному середовищі міст України // Вісник ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. - 2023/2024. - Стаття за матеріалами журналу «Комунальне господарство міст» - <https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/uk/article/view/6541>

16) Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

17) Соснова **Н. С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України:** дис. ... д-ра філософії / Н. С. Соснова. - Львів: НУ «Львівська політехніка», 2020 - <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissertation/10294/avtorefsosnova.pdf>

18) Соснова **Н. С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України:** дис. ... д-ра філософії / Н. С. Соснова. - Львів: НУ «Львівська політехніка», 2020 - https://scc.knu.ua/upload/iblock/871/dis_Palchuk%20M.V._new.pdf

19) https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissertation/10294/avtorefsosnova.pdf?utm_source

20) Гончарик Р. П. Архітектурно-просторові зміни Івано-Франківська в радянський період: дис. ... доктора філософії / Р. П. Гончарик. - Івано-Франківськ, 2025. - https://ukd.edu.ua/sites/default/files/2025-05/%D0%93%D0%BE%D0%BD%D0%B9%D0%87%D0%B9%D1%80%D0%B8%D0%BA%20%D0%A0%D0%9F_%D0%94%D0%B9%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B9%D1%86%D1%86%D1%8F.pdf

21) **Колоша М. С. Інтегрований метод формування міського простору:** дис. ... доктора філософії / М. С. Колоша. - Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. - Дисертація

22) Паркінг-укриття. експериментальний проєкт на вулиці береговій у місті івано-франківськ" - к. арх. Савчук А.І.; Ковач М.М. <http://mtp.knuba.edu.ua/article/view/304356/296292>

23) Багаторівневі паркування - види, принципи роботи та переваги використання у великих містах https://www.smartparking.org.ua/bagatorivnevi-parkuvannja-vidi-principi-roboti-ta-perevagi-vikoristannja-u-velikih-mistah/?utm_source=chatgpt.com \

24) **“РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ ПАРКУВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УРБАНІЗАЦІЇ”** - А. В. Бондар, М. А. Максименко, О. В. Пелех, Б. С. Панченко. <https://mtmdc.com.ua/web/uploads/pdf/747%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%96-908-1-10-20220627.pdf>

25) **Лукомська З. В. Новий погляд на історико-урбаністичний портрет міста Івано-Франківськ / З. В. Лукомська // Перспективні напрями проектування житлових та громадських будівель. Спецвип.: Сучасні тенденції в архітектурі та будівництві. - Київ: ЗНДІЕП, 2003. - С. 151-155.**

26) Лукомська З. В. Втілення принципів європейського містобудування XVI-XVII ст. при закладенні міста Івано-Франківська / З. В. Лукомська // Науковий вісник Львівського державного лісотехнічного університету. - Вип. 14.4. - Львів, 2004. - С. 27-34.

27) Лукомська З. В. Місто Івано-Франківськ - історія і сучасність / З. В. Лукомська // Вісник НУ «Львівська політехніка». Серія: Архітектура. - 2004. - No 505. - С. 197-201

28) Лукомська З. В. Історико-архітектурний розвиток міста Івано-Франківська / З. В. Лукомська // Вісник Прикарпатського університету ім. В. Стефаника. Серія: Мистецтвознавство. - Вип. VIII. - Івано-Франківськ, 2005. - С. 3-9

29) ⁷ Лукомська З. В. Оборонна система міста Івано-Франківська. Існуючий стан / З. В. Лукомська // Проблеми теорії і історії архітектури України. Архітектурне насліддя. - Одеса: ОГАСА, 2005. - Вип. 6. - С. 75-79.

30) ⁷ Лукомська З. В. Стратегія регенерації середовища історичного містобудівного комплексу (на прикладі міста Івано-Франківська) / З. В. Лукомська // Проблеми розвитку міського середовища: наук.-техн. зб. - Київ: НАУ, 2014. - Вип. 1(11). - С. 79-92

31) Pasyuta D. та ін. The Public ² **Participation Handbook of Urban Planning for Ukraine. - Ro3kvit Urban Coalition for Ukraine, 2023.** - Е-книга про залучення громадськості до планування просторів - <https://ro3kvit.com/projects/participation-handbook-of-urban-planning>

32) Хто і як створює громадські простори - аналітична стаття студії KOTSIUBA Landscape Architecture - <https://kotsiuba.com/article/hto-i-yak-stvoryuye-gromadski-prostori>

33) Мандри непомітним Івано-Франківськом: що колись було на місці "Білого будинку" (ФОТО) // ПІК. - 28.04.2021. - Режим доступу: pik.net.ua (розділ «Ретро Івано-Франківськ») - <https://pik.net.ua/2021/04/28/mandry-nepomitnym-ivano-frankivskom-shho-kolys-bulo-na-mistsi-bilogo-budynku-foto/>

34) Що під "Білим домом"? (ФОТО) // ТРК «Вежа» <https://www.vezha.org/shho-pid-bilym-domom-foto/>

35) ¹² **Федунків, З. Галицький релігійний центр: проблеми і факти / Зеновій Федунків. - Івано-Франківськ: Нова Зоря, - <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014759>**

36) ¹² **Федунків, З. Станіславів на давніх мапах та планах / Зеновій ¹² Федунків. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2014. - 176 с. (серія «Моє місто») - https://www.yakaboo.ua/ua/stanislaviv-na-davnih-mapah-ta-planah-mapi.html?srsltid=AfmBOooXiJGvyH5P3dE0o7BGx3mjgTFoAHuKi3cibDH3LhNM_-_I8U7F&utm**

37) Федунків, З.- Книга про герби Станіславова <https://kebuk.com.ua/book/81861>

38) Історія Івано-Франківська (до 1962 - Станіславів)- <https://www.mvk.if.ua/history/114>

39) Станіславське гетто: де в Івано-Франківську розташовувався єврейський квартал та «юлаг» (фото) // Versii.if.ua. - 29.11.2023 - Станіславське гетто: де в Івано-Франківську розташовувався єврейський квартал та «юлаг» (фото) - Versii.if.ua

⁴⁰ **Мандри непомітним Франківськом: єврейський квартал біля Ратуші (фото) // Ретро-цикл «Мандри непомітним Франківськом» на Pik.net.ua. - Мандри непомітним Франківськом: де знаходилося Станіславське єврейське гетто (МАПА) - ПІК ПІК**

41) Stanislawow Cadastral Field Sketch 1848 - кадастровий план міста з позначенням синагоги, єврейських ділянок та кладовищ // Gesher Galicia Maps Collection - Stanislawów Cadastral Field Sketch 1848 // Gesher Galicia Map Room

42) Pinkas hakehillot: Stanislawow - стаття про єврейську громаду й розселення в місті (Yizkor book) // JewishGen Yizkor Book Project- Pinkas hakehillot - Stanislawow

43) Кіс Н. Ю. Інтеграція озеленення в міське середовище як засіб формування громадських просторів // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. - 2024.- <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/1a7dc5be-ff3c-4d83-86b7-fbbb36010cce>

44) Лотоцька В. Сучасні підходи до озеленення міського середовища // Architectural and Environmental Design. - 2024.- 10.pdf

45) ¹¹ **Зібцева О. В. Озеленення забудованих територій малих міст у контексті сталого розвитку / ¹¹ Науковий вісник НЛТУ України.- Озеленення забудованих територій малих міст у контексті дотримання державних будівельних норм | Scientific Bulletin of UNFU**

46) Бондар А. В. «Зелена архітектура» сучасних міст // Матеріали конф. Вінницького нац. техн. ун-ту. - 2020- Кучеренко.pdf

47) ¹³ **Везлюбченко О. С. Планування і благоустрій міст: навч. посіб. - К.: КНУБА, 2009 - 11328791.pdf**

48) Осиченко Г. О. ¹³ **Принципи організації системи пішохідно-прогулянкових просторів міста // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. - Вип. 40. ¹⁷ К.: КНУБА, 2015. - С. 260-267 - content**

49) Planning and Designing Walkable Cities: A Smart Approach // Conference paper. - 2020 - Planning and Designing Walkable Cities: A Smart Approach

50) Кисельова Г. Роль озелених громадських просторів в підвищенні якості міського середовища // Архітектурний вісник КНУБА. - 2023.- https://av.knuba.edu.ua/article/view/287969?utm_source=chatgpt.com

51) **Pedestrian Safety and Sustainable Urban Planning: A Literature Review on Walkable City Design // Proc. Int. Conf. on Contemporary Affairs in Architecture and Urbanism. - 2025. - (PDF) Pedestrian Safety and Sustainable Urban Planning: A Literature Review on Walkable City Design**

52) Uncovering walkability: a chronological literature review // Transport Reviews. - 2025.-

https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01441647.2025.2551780?src=&utm_source=chatgpt.com

53) World Health Organization. Global Age-friendly Cities: A Guide. - Geneva: WHO, 2007.- https://www.who.int/publications/i/item/9789241547307?utm_source=chatgpt.com

54) Markham Age-Friendly Design Guidelines. - City of Markham, 2020 - https://yourvoicemarkham.ca/25994/widgets/111165/documents/77132?utm_source=chatgpt.com

55) ¹ Sundevall E. P., Jansson M. **Inclusive Parks across Ages: Multifunction and Urban Open Space Management for Children, Adolescents and the Elderly // International Journal of Environmental Research and Public Health. - 2020. -** https://www.researchgate.net/publication/347872282_Inclusive_Parks_across_Ages_Multifunction_and_Urban_Open_Space_Management_for_Children_Adolescents_and_the_Elderly?utm_source=chatgpt.com

56) Gupta A. A Systematic Literature Review on Inclusive Public Open Spaces // Urban Science. - 2025. - Vol. 9(6):181.- https://www.mdpi.com/2413-8851/9/6/181?utm_source=chatgpt.com

57) Peace R. та ін. Urban Design and Ageing: Public Space for Elderly People in Residential Areas // (через ResearchGate).- https://www.researchgate.net/publication/340875315_Urban_Design_and_Ageing_public_space_for_elderly_people_in_residential_areas?utm_source=chatgpt.com

58) Gupta A. Universal Design Principles in Public Open Spaces // Urban Science - https://www.mdpi.com/2413-8851/9/6/181?utm_source=chatgpt.com

59) ECD. Cities for All Ages. - Paris: OECD, 2025 - https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/03/cities-for-all-ages_27894d77/f0c88fefa-en.pdf?utm_source=chatgpt.com

60) ФОРМОУТВОРЕННЯ І РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ В ПРОЦЕСІ ЕВОЛЮЦІЇ МІСТ - ВІД АНТИЧНОСТІ ДО МОДЕРНІЗМУ

https://www.researchgate.net/publication/354044596_FORMATION_AND_THE_ROLE_OF_PUBLIC_SPACES_IN_THE_PROCESS_OF_CITY_EVOLUTION_FROM_ANCIENT_TIMES_TO_MODERNISM

Нормативні документи

³ ДБН Б.2.2-12:2019. **Планування та забудова** територій. - Чинні від 01.10.2019 р. - Київ: Мінрегіон України, 2019. ДБНУ+3e-Construction+3DREAMDIM | Yuriy Brykaylo+3

⁵ ДБН В.2.2-9:2018. **Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення** (зі Зміною No 1). - Київ: Мінрегіон України, 2018 (чинні зі змінами з 01.09.2022 р.). ДБНУ+3e-Construction+3DREAMDIM | Yuriy Brykaylo+3

⁹ ДБН В.2.2-40:2018. **Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення** (Зміна No 1, Зміна No 2). - Київ: ⁹ **Міністерство розвитку громад та територій України, 2018-2024. Міністерство інфраструктури України+ 3e-Construction+3ДБНУ+3**

⁹ ДБН В.1.1-7:2016. **Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги.** - Київ: Мінрегіон України, 2016 (чинні з 01.06.2017 р.). УЦСБ+3e-Construction+3Будстандарт Online+3

²⁵ ДБН 360-92**. **Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень.** - Київ: Мінбудархітектури України, 1993. (Використовується як довідковий документ у роботах з урбаністики). repository.knuba.edu.ua